

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Diplomová práce
Bc. Barbora Hudáková

Filmový plakát

Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro SŠ a ZUŠ

Vedoucí práce: doc. Ondřej Michálek

Olomouc, 2018

Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou diplomovou práci vypracovala sama s použitím literatury a zdrojů uvedených v tomto dokumentu.

V Olomouci dne.....

Podpis:

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu své práce, panu docentu Michálkovi, za vloženu důvěru, užitečné profesionální rady a laskavý přístup.

Dále své rodině za velkou podporu a trpělivost. A v neposlední řadě Dominikovi, bez kterého by bylo vše mnohem složitější.

„Úspěšný filmový plakát má být krásný, poněkud tajemný, svrchovaně inteligentní, stručný a nápaditý. Křičet musí plakát na potraviny a jiné spotřební zboží. Filmový plakát působí ve sféře ducha a citů, a proto je zde namístě meditace a filozofické zaujetí, jež navazuje nitky k současnému životnímu pocitu“

Karel Teissig

Obsah

1. Úvod	5
2. Teoretická část.....	6
2 1. Jak to s filmem začalo	6
2 2. Počátky (nejen) filmového plakátu ve světě	6
2 3. Plakát v Čechách.....	11
2 4. Němý film v Čechách.....	11
2 5. Období „odporného kýče“	16
2 6. Od roku 1945 do roku 2000	18
2 7. Nejlepší český filmový plakát.....	31
3. Praktická část.....	35
3 1. Pokoj s vyhlídkou	35
3 2. Volver	38
3 3. Vše o mé matce	41
3 4. Kůže, kterou nosím	43
3 5. Twin peaks a plakát Twin peaks.....	45
3 6. Velká ryba	47
4. Pedagogická část	49
5. Závěr	59
6. Anotace.....	60
7. Zdroje.....	61
7 1. Literatura a jiné zdroje	61
7 2. Seznam a zdroje obrázků	61

1. Úvod

V této diplomové práci se zabývám filmovým plakátem. Vždy mě fascinovalo vše s filmem společně a už dlouho jsem si chtěla vyzkoušet vytvořit plakát k některému z mých oblíbených snímků. Ale až teď jsem k tomu konečně našla odvahu.

V teoretické části jsem si dala za cíl stručně přiblížit vývoj filmového plakátu především na území České republiky a Československa od jeho počátků až po současnost. Dalším cílem je vytvoření několika vlastních autorských plakátů. Pedagogická část zahrnuje anketu, jejíž snahou je přiblížit toto téma dnešním středoškolákům.

Myslím, že jsem si zvolila poměrně odvážné a ambiciózní téma. Tvorbu dobrého plakátu považuji za jakousi zodpovědnost vůči všem, kdo za filmem nebo i jeho předlohou stojí. V mém případě nejde o oficiální plakáty, na základě jejichž kvality by se lidé rozhodovali, zda na film do kina půjdou nebo ne. Tím zodpovědnost vůči jiným malinko odpadá. Ale pořád zůstává zodpovědnost vůči mně samotné. Pro mě je dobrý plakát takový, který koresponduje s daným filmem, nabízí něco nového, vizuálně je vyvážený a má něco navíc, co jeho pozorovatele nabádá k přemýšlení, kladení si otázek a hledání významů – tím ale nemyslím tápání ve smyslu „jak to ten autor myslel?“, plakát by měl být srozumitelný. Měl by si tedy „zachovat tvář“ filmu, ke kterému patří a zároveň dopřát autorovi prostor pro jeho subjektivní vyjádření.

2. Teoretická část

2 1. Jak to s filmem začalo

Má práce se netýká filmové teorie, ale myslím, že pro úplný začátek je důležité si alespoň stručně připomenout, jak a kdy začal vznikat samotný film, jak na něj lidé reagovali a proč se vůbec k filmům začaly vytvářet propagační plakáty.

Průkopníci filmu, bratři Auguste a Louis Lumièrové pracovali ve fotografickém ateliéru svého otce, pohybovali se tak v prostředí, kde mohli s fotografickými přístroji experimentovat a od fotografie k filmu už zbývá jen krůček. Poprvé mohli lidé přijít do “kina” 2. prosince 1895 do Salonu Indien v Grand Café na Boulevard des Capucines v Paříži. Promítalo se deset krátkých filmů natočených statickou kamerou a občasným pomalým přejížděním. Reakce byly různé. Při krátké scéně *Příjezd vlaku na nádraží* se lidé schovávali pod sedadla, protože si mysleli, že vlak je skutečný. Snímek *Odchod dělníků z továrny* zachycuje proudící dav mezi branami. V davu je muž na kole, pes a kůň. Lidem přišlo nepřirozené, že žádný z dělníků nemíří k nim ani se nedívá přímo do kamery. Další film *Bourání zdi* je považovaný za první film, u kterého byly použity zvláštní efekty, použil se totiž zpětně přetočený záběr k zachycení znovupostavení zdi. A film *Pokropený kropic* je první filmovou komedií. Zahradník v něm dostane sprchu do obličeje, když mu někdo přišlápne hadici s vodou¹.

Polovina 90. let 19. století byla zásadní, film byl naprosto novou zábavou. První promítání Lumièrových vzbudilo jen mizivou pozornost, časem, a to i díky plakátům, které začaly vznikat, byl zájem lidí čím dál větší.

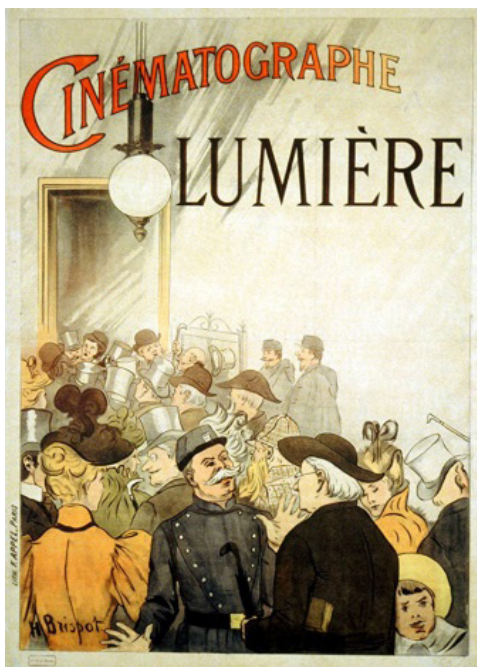
2 2. Počátky (nejen) filmového plakátu ve světě

V teoretické části se budu věnovat především vývoji filmového plakátu na území Československa a České republiky. Pro ujasnění souvislostí je ale důležité popsat, jak to s plakátem bylo v jeho začátcích také ve světě. Konkrétně ve Francii, kde byla (nejen) plakátová tvorba nejdál, nejrozvinutější a byla tedy inspirací i pro některé první české afišisty². Proto v této kapitole uvedu některé tvůrce plakátů ve Francii, jejich tvorbu obdivovali a navazovali na ni i jinde ve světě.

1 BERGAN, Ronald. Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]. V Praze: Slovart, 2008. Velký ilustrovaný průvodce. ISBN 978-80-7391-136-2.

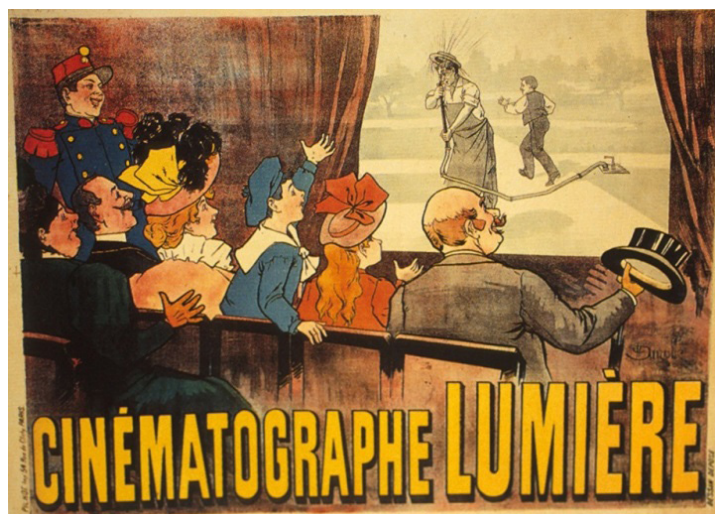
2 afišista = umělec, zabývající se plakátovou tvorbou, afiš = plakát

Součástí propagace prvních filmů byl tedy velký obrazový plakát. K prvním filmům promítaným na Boulevard des Capucines vzniklo několik plakátů od anonymních autorů, tiskla je tiskárna Lévy. Ve stejnou dobu se také v ulicích objevil plakát od Henriho Brisputa, propagující podnik Cinématographe, na kterém se hrne zástup lidí do promítacího sálu.

Obrázek 1 - Cinématographe Lumière, Henri Brisput

Marcellin Auzolle je autorem velkého horizontálního plakátu k filmu *Pokropený kropicč*. Je na něm vidět přímo záběr z filmu a bavící se publikum. Plakát má několik variant.³

Obrázek 2 - Marcellin Auzolle, *Pokropený kropicč*

³ BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. S. 14. ISBN 80-7027-125-6

Lumiérové pověřili i Julese Cheréta, aby k tomuto filmu vytvořil plakát, ale jeho návrh neuspěl. Jules Cherét, který žil v 19. století v době vrcholné secese v Paříži a studoval litografii, zkoumal její techniky a možnosti využití. Používal systém tří až čtyřbarevného tisku: obrysová černá kresba, na světle barevném pastelově duhovém pozadí, často modrém, doplněném výraznou žlutou a červenou. Barevná litografie umožňovala tisk plné škály tónů barev. Umělci mohli sami malovat nebo kreslit přímo na desku, měli přímý přístup k reprodukci. Mohli tak velkým plochám dodat jednolitou barvu nebo desku pokropit vodou a tím získat nesouvislou texturu. Litografie na konci 19. století umožňovala tisk velkých barevných ploch a tvorbu volně kresleného vlastního písma, které bylo dřív omezené na určitý počet již hotových písem.

Na kariéře Julese Chéreta je dobře vidět spojení umělecké a průmyslové výroby. Ve svém ateliéru a tiskárně zaměstnal plno dalších umělců. Jeho dílna reprodukovala vlastní plakáty ve velkém. Téměř vždy zobrazovaly ženu v životní velikosti (plakáty byly někdy až 2,5 metru vysoké). Postavy jakoby plují v prostoru, mají vlastní perspektivu.

Spojení postavy a minima textu bylo typickým schématem na přelomu století v Evropě a Americe, umělcům šlo především o estetický účinek.

Obrázek 3 - Julese Cherét

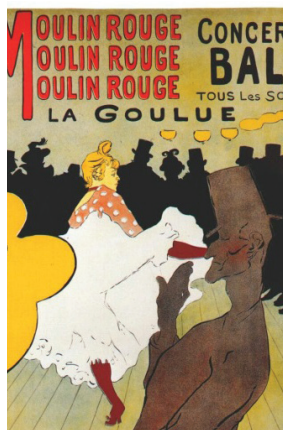

Obrázek 4 - Julese Cherét

Obrázek 5 - Julese Cherét

Tento Cherétův styl později převzal i Henri de Toulouse-Lautrec. Ještě víc zvýraznil Cherétovu kresbu, která od sebe odděluje jednotlivé barvy a místo černou ji tiskl modře. Objekty na jeho plakátech jsou utvářeny plochou barvou a obrysem. Nemají žádnou hloubku ani světlo a stín. Lautrecovy plakáty jsou dekorativní a plošné.

Obrázek 6 - Henri de Toulouse-Lautrec

Obrázek 7 --Henri de Toulouse-Lautrec

Obrázek 8 - Henri de Toulouse-Lautrec

V této době se v plakátové tvorbě objevuje i výrazná inspirace japonskými dřevotisky. Dokonce i písmo, které si umělci psali sami ručně, někdy napodobuje japonské znaky. V dekorativním stylu secese jsou provedeny i plakáty Alfonse Muchy - líbezná kresba tváře, ženských figur, stylizované vlasy, strukturovaná dekorativní plocha.⁴

Kromě Lumièrových vznikaly současně ve Francii a Americe další "systémy" promítání. Český umělec žijící v Paříži Emanuel Staněk se podílel na propagaci jednoho z nich a vytvořil plakát pro systém Le Gioscope.

Obrázek 9 – Emanuel Staněk, plakát pro Le Gioscope

4 HOLLIS, Richard. Stručná historie grafického designu. V Praze: Rubato, 2014. Eseje (Rubato). s. 19-25. ISBN 978-80-87705-27-8

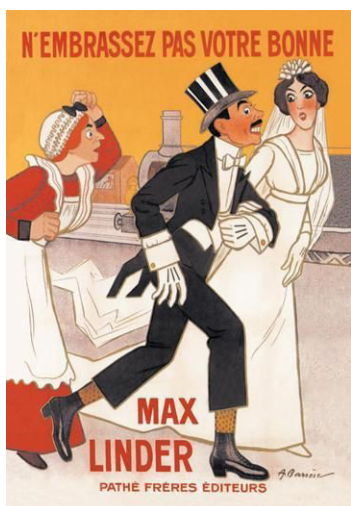
Představení byla putovní, promítalo se na všech různých místech, stálé kino se v Paříži objevilo až v roce 1906, v Americe fungovalo už od roku 1895. Jelikož první filmy byly němé, kombinovalo se promítání pro oživení s fonogramem, živou hudbou a zvukovým záznamem.

Obrázek 10- Francois Flemeng, plakát k promítání s fonogramem, 1900

Po nějaké době Lumiérové s promítáním přestali. Objevily se dvě firmy - Pathé a Gaumont, které si navzájem konkurovaly. Obě společnosti si uvědomovaly důležitost propagace filmů a vložili do ní plno finančních prostředků. Měly vlastní reklamní studia a vlastní tiskárny. Pracovala pro ně řada výtvarníků, ti plakáty ale často nepodepisovali, pracovali anonymně pro firmu. Jak plakáty vypadaly? Byl na nich většinou zachycený nejdůležitější okamžik filmu nebo hlavní postava formou akademické malby. Výjimkou byly plakáty ke ztřeštěným komediím Maxe Lindera, které navrhovali karikaturisté (např. Barrère, Lauro, Rabier...) S příchodem první světové války v roce 1914 byla přerušena tvorba filmů i plakátů.⁵

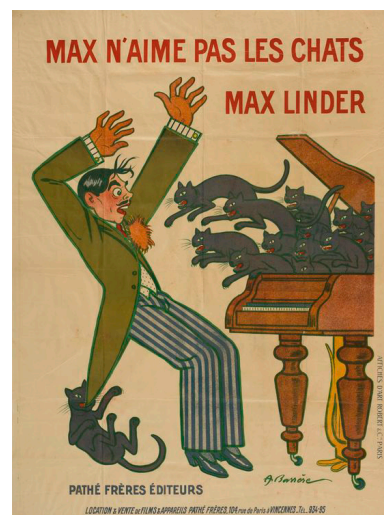
⁵ BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 14. ISBN 80-7027-125-6

Obrázek 11 - Adrien Barrère

Obrázek 12 - Adrien Barrère

Obrázek 13 - Adrien Barrère

2 3. Plakát v Čechách

Mým hlavním cílem v této kapitole bylo přiblížit vývoj plakátu v Česku od jeho počátku až po současnost. Hlavním zdrojem mi byla kniha Český filmový plakát 20. století, která mi poskytla dostatek vydatného materiálu hned od několika autorů. Knihu vydala Moravská galerie v Brně v r. 2004 a její součástí je i velká obrazová příloha. Jsem ráda, že jsem ji mohla mít k dispozici pro svoji práci. Kniha mapuje vývoj plakátové tvorby od začátku 20. století do roku 2007. Snažila jsem se rovnoměrně popsat všechny důležité etapy toho, jakým způsobem a za jakých okolností se plakát u nás vyvíjel, ovšem u některého období jsem se rozepsala více, podle toho, jak mě zaujalo, u jiného trochu méně, pokud se toho zase tolik nedělo. Také nebylo možné zmínit všechny autory, ač by si jich spousta zasloužila větší pozornosti v mé práci. Vybrala jsem ty, kteří mě nejvíce oslovili a ty, jejichž práce mi přišla zásadní.

2 4. Němý film v Čechách

První stálé kino v Praze bylo otevřeno roku 1907 v Karlově ulici 18, jmenovalo se Ponrepo a sídlilo v Domě U Modré štiky. (Dnes existuje jiné kino s názvem Ponrepo v Bartolomějské ulici v refektáři staroměstského Konviktu. Kino patří Národnímu filmovému archivu a promítá hlavně filmy ze sbírek NFA.)⁶

⁶ Kino a kontakty – NFA. NFA – Národní filmový archiv [online]. Copyright © NFA, [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <http://nfa.cz/cz/kino-ponrepo/kino-a-kontakty/>

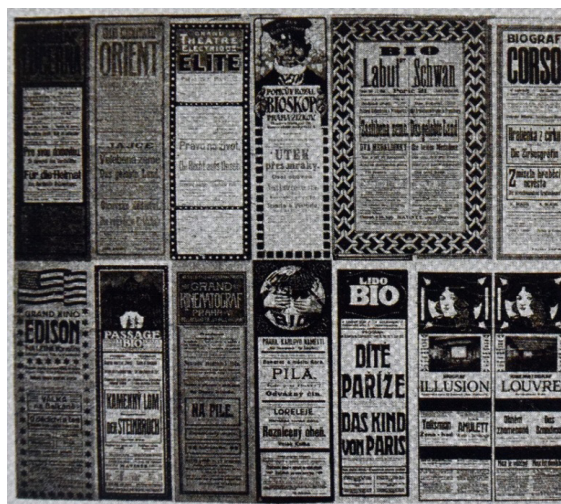

Obrázek 14 – Candido Aragonez de Faria, plakát pro film *Jacquelinina nerozváznost*

Ze začátku se objevovaly jen zřídka obrazové plakáty, většinou na nich byl pouze text na malých formátech ve tvaru „nudle“ někdy se zdobeným rámečkem nebo jen výraznou typografií, popřípadě s malou ikonou obrázku.⁷

Obrázek 15 – „nudle“

Obrázek 16 – plakátovací stěna v Praze, 1913

7 BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 15. ISBN 80-7027-125-6

Důvodem, proč bylo plakátů málo, bylo to, že na rozdíl od Francie, kde měl velkou tradici a v 90. letech 19. století byl na vrcholu, v Čechách se kvalitní plakát považoval spíše za luxus, barevná litografie byla drahá a reklamě (nejen plakátové) se příliš nedůvěřovalo. Autorem nejstaršího dochovaného obrazového velkého litografického plakátu k filmu *Idyla ze staré Prahy* z počátku 20. století je Josef Wenig. Je na něm vidět velký vliv secese. Wenig byl původně divadelním výtvarníkem a kromě toho se jako první začal pravidelně věnovat navrhování plakátů k českým filmům.⁸

Obrázek 17 – Josef Wenig, *Idyla ze staré Prahy*, 19134

S přílivem akčnějších a sensačních filmů ze západu se mění i propagace. Jemné secesní plakáty jsou nahrazeny výraznějšími. Další umělci jako Bořivoj Hnátek, Ferdinand Fiala a Mac (Martin) Frič také postupně přecházejí od divadelního výtvarnictví k filmovému. Václav Čutťa, byl asi neplodnějším tvůrcem plakátů z tohoto období a jeho tvorba byla reklamou v pravém slova smyslu: velmi atraktivní a poutavá, za účelem prodat.⁹

⁸ BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 16. ISBN 80-7027-125-6

⁹ BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 16, 17. ISBN 80-7027-125-6

Obrázek 18 - Václav Čutťa

Obrázek 19 – Ferdinand Fiala

Obrázek 20 – Mac Frič,
Chudá holka, 1929

Plakáty k němým a zvukovým filmům mají různé charakteristické rysy, dají se rozeznat. K němým filmům jsou vytvářeny více jako jednotný obraz s malovaným pozadím, s malým množstvím textu, většinou jen s názvem a jménem největší hvězdy v hereckém obsazení. Málo se na nich uvádí jméno výrobce (firmy). Autoři si většinou vybrali jednu z tiskáren, ve které tiskli všechny své výtvary. Tiskárny, které si konkurovaly, tak měly reklamu od “svého” věrného výtvarníka. Zvuk do filmu vstupuje na začátku třicátých let 20. století. Plakáty z tohoto období bývají poskládané z několika objektů, už nepůsobí jako jednotný obraz. Pozadím bývá jednolitá čistá plocha. Často je v popředí hlavním motivem portrét muže a ženy a v pozadí nějaká konkrétní scéna z filmu. Ztvárněno velmi realisticky, po vzoru Amerických plakátů. V textu je více informací - jméno režiséra i některých dalších tvůrců, výrobce filmu a distributora. Jméno hlavní hvězdy filmu je vidět ještě lépe než samotný název filmu (tato tendence samozřejmě neplatí u všech filmů).

Obrázek 21 - King Kong, anonym, 1933

S nástupem zvuku končí tisk klasické litografie a plakáty se častěji tisknou levným ofsetem v kombinaci s překreslováním a přemalbou fotografií. Zvláštní je, že nejvíc plakátů vytištěných levnějším ofsetem vzniklo mimo Prahu (např. v tiskárně Jarkovský a Svoboda v Brně). Nedochoval se žádný archiv tiskáren z té doby, dokonce ani archivy filmových výrobců a také se neví, proč velké množství plakátů z tohoto období postrádá podpis autora i název tiskařského závodu, což bylo povinností při výrobě tisku ve velkém množství.

Filmový plakát z období první republiky (1918-1938) neměl ve své době ani nikdy poté nijak pozitivní ohlas. Byl prakticky všemi považován za “odporný kýč”. Pokud se o něm v tehdejší tisku vůbec objevila zmínka, bylo to v souvislosti s poměrně ostrou kritikou. Autoři kritiky se přímo předháněli v květnatých komentářích. Jenomže plakát měl být především reklamou samotného filmu. Ne uměním sám o sobě. Filmy byly tehdy vyráběny masově, jako na běžícím pásu, pro širokou veřejnost, především jako zábava, ne jako umění. Samozřejmě byly i výjimky. Také se masově zvětšoval počet nových luxusních biografů (asi jako dnes multikina, ve kterých je i několik promítacích sálů za účelem pojmout co nejvíc diváků a tím vydělat co nejvíc peněz). Plakát byl tedy jen odrazem filmu, jeho účelem bylo propagovat film takový, jaký je, ne z něj dělat umění, které ani nebylo v úmyslu.¹⁰

2 5. Období „odporného kýče“

Období „odporného kýče“, jak byl český plakát hlavně ve 20. letech nazýván, popisuje velmi podrobně Karel Tabery v jedné z kapitol knihy *Český filmový plakát 20. Století*. Zkusím tedy stručněji popsat, jak to v té době u nás s plakátem vypadalo a vyberu některé z mnoha dobových kritik, které pan Tabery velmi pečlivě sesbíral. Samozřejmě ne všechny plakáty z toho období byly špatné, ale tahle kapitola se věnuje těm problematickým, kterých byla většina.

20. léta se pro český plakát jevila ve znamení velké nedůvěry. Snahou zadavatelů bylo přiblížit se americké reklamě, zapůsobit a upoutat za každou cenu. Často se objevovali stížnosti na zobrazované násilí a vulgaritu, ohrožování mravnosti, nahota, surovost a krev. Zahraničních filmů bylo hodně a v Praze vzniklo plno půjčoven, které se předháněly v působivější reklamě, kterou doprovázela i různá velká gesta jako vystavená vycpaná figurína Chaplina, velkolepé průvody, koncerty... Distributoři a majitelé se předháněli, kdo bude mít poutavější propagaci.

10 BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 19 - 22. ISBN 80-7027-125-6

Když se vrátím zpět k Francii, která byla v oblasti plakátové umělecké tvorby nejdále, už v roce 1922 byla v Praze uspořádána výstava věnovaná francouzskému filmovému umění. Francie byla vzorem a návštěvníci výstavy mohli shlédnout soubor vybraných plakátů “*reprezentujících uměleckého ducha Francie*” a “*lišících se v podstatě od plakátu amerického, který přes celou ulici na vás křičí a řve a drcá vás svými barvami do očí, kdežto plakát francouzský zachovává si při své reklamní schopnosti jakousi dobrosrdečnou nenucenost a příjemnost*”.¹¹ Taky stojí za zmínku, že vstup na výstavu byl zdarma. Francie byla vzorem velkého umění a česká tvorba “škvár”. Našla se ale i troška pozitivní kritiky. Jeden z novinářů napsal: “*naše české podniky pro uměleckou grafiku [...] nestojí ani o krok pozadu za [...] plakátovým uměním francouzským, takový divadelní plakát řekněme Národního divadla nebo Vinohradského, jest dobrou, ba přímo skvělou ukázkou nejen umění grafického, ale i vtipu a vynalézavosti českých umělců...*”.¹²

Ale většinou bylo vytýkáno, že umělci zapomínají na to, že plakát nemá být jen zvětšenou ilustrací nebo formátem přeplněným figurami, ale plakátem v “plném slova smyslu”, na kterém je zjednodušený námět, kresba, barva a text. Často se kritizoval rozpor mezi obsahem a laděním filmu a jeho reklamou, která byla zveličená a často příkrášlená. Např. k filmu *Krotitel býků* (Notre-Dame d'Amour, 1922) vznikl plakát, jehož autorem je afišista Weiss. Plakát je vyveden na tu dobu až pornografickým způsobem. Diváci, kteří se takto naladění těšili do kina, museli být ale zklamaní, když zjistil, že film vůbec pornograficky laděný nebyl a jiné, cudnější diváky, naopak odradila už samotná nevhodná reklama. To je ovšem reklama. I dnes takové zveličování můžeme vidět prakticky všude kolem, ve všech oblastech propagace, nejen v grafickém designu.¹³

Podle toho, jak byly dobové kritiky z 20. let ostře psané, by si některé plakáty zasloužily nominaci na dnešní anticenu s názvem *Sexistické prasátečko*, pokud by v té době nějaká taková existovala.

Sexistické prasátečko je veřejná anketa, ve které může hlasovat úplně každý. Vybírá se nejvíce sexistická reklama v České republice. Anketu pořádá nezisková organizace NESEHNUTÍ. Anticena se uděluje od roku 2009 a letos, v roce 2018 by se měla bohužel udílet naposledy. Cílem celého projektu je dosáhnout etické reklamy v České republice, která: „neobsahuje nevhodné dvojsmysly, neprezentuje ženy a muže ponižujícím způsobem, nezobrazuje násilné chování, domácí ani jazykové násilí, neukazuje ženy a muže jako sexuální ani jiné objekty, neužívá jazykovou pornografii, pokud nemá přímý vztah k předmětu reklamy¹⁴

11 Oh., Film. Výstava francouzského filmového umění... *Právo lidu*, 21.7.1922.

12 Plakáty pražských ulic. *Večer*, 12.6. 1922.

13 BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 25 - 33. ISBN 80-7027-125-6

14 Anticena Sexistické prasátečko | Anticena *Sexistické prasátečko* [online]. Dostupné z: <https://www.prasatecko.cz/>

Obzvlášť se mi líbil (slovo líbil je zde použito s nadsázkou, myslím, že nemusím vysvětlovat, že nesouhlasím s rasistickým a sexistickým podtextem, který je z textu patrný, jeho forma a vážnost s jakou je psaný, je ale až úsměvná) takový popis plakátu z dvacátých let: „*Nad zsinale bledou ženou, která nemá chudinka na sobě ani fíkového listu, stojí rozkročmo hrůzný negr s odulými, hrubými rty, s kudrnatými vlasy a takovým úšklebkem ve své začerněné tváři, že se dělá z toho pohledu až nevolno. Černochoch drží po způsobu řeznickém zakrvácený meč, který právě vytáhl ze zsinale bledých ňader milenčiných. Kvůli lepší a názornější představě této pravděpodobné negrovské žárlivosti, řine se z otevřené rány ženiny krev... a ten negr se nad tělem své sličné, rajske oběti naklání, jako by si říkal: Mám ji ještě jednou skolit?*“¹⁵

2 6. Od roku 1945 do roku 2000

Toto období mě velmi zaujalo, a proto jsem ho více popsala. Hlavně v šedesátých a sedmdesátých letech se plakátu dařilo.

V období meziválečné avantgardy, když se komunisté chystali k převzetí moci a zavedení totalitní diktatury, začalo se projevovat omezování (nejen) umělecké svobody. Během války, kdy byla většina škol uzavřena, někteří umělci navštěvovali Officinu Pragensis, což byla soukromá grafická škola. Vedl ji tehdy typograf a grafik Jaroslav Šváb. Nebo navštěvovali Uměleckou školu průmyslovou, která se po válce začala jmenovat Vysoká škola umělecko-průmyslová. Po druhé světové válce, kdy byly promítány výhradně německé filmy, se do kin dostávají i filmy jiných zahraničních produkcí.

Obrázek 22 - PT, sovětský dokument *Pád Berlína*, 1945

15 -is., Pražské klasobraní. Opět krvavé, jateční plakáty na pražských ulicích. Večer, 15.5 1924.

V roce 1946 se v Praze uskutečnila výstava spojeneckých válečných plakátů, která si kladla za cíl lidem ukázat psychologický a umělecký význam plakátové tvorby. Byly vystaveny sovětské, britské a americké plakáty, které byly prostředkem boje proti nacismu. Neboli „Plakát jako úspěšná zbraň poslední války“.¹⁶

Jedním z posledních hodnotných amerických filmů, který byl v československých kinech k vidění, byl snímek *Občan Kane* (před uvedením do kin ale musel být hodně obhajován, protože výběrové komisi se zdál příliš „estétský a přeintelektualizovaný“). Byly k němu vydány dva české plakáty, podepsané jen značkou „f“. Úzký formát zobrazuje Kana jako mocného člověka, který ovládá tisk a veřejné mínění lidí, vyvýšeného a nadřazeného nad davem za ním i nad schoulenou, zhroucenou ženou. Na druhém plakátu nás Kane vtahuje do děje upřeným pohledem.

Obrázek 2

Obrázek 24 – „f“, *Občan Kane*, 1941

V tomto období nebyl ještě sjednocený formát, kromě standartních formátů A1 se ještě stále často vyskytují úzké dlouhé plakáty. Občas také velkoformátové plakáty k důležitým filmům, např. k filmu *Krakait*, který má rozměry 123 x 84 cm.

¹⁶ ff, Plakát – úspěšná zbraň poslední války. Typografia 49, 1946, s. 41-45

Po převzetí moci komunisty byl 28. říjen vyhlášen jako Den znárodnění a povinně oslavován. Byl znárodněn veškerý tiskárenský průmysl a zanikly i všechny soukromé grafické firmy. Po roce 1948 byly všechny výtvarné spolky rozpuštěny. Výtvarníci v oboru užité grafiky nemohli založit žádné vlastní grafické studio. Československý státní film otevřel vlastní propagační a tiskové oddělení v Praze na Národní třídě, které zaměstnávalo umělce na stálý pracovní úvazek. Některé plakáty také vyrobilo výtvarné družstvo umělců užité grafiky - Propagační tvorba, na plakátech podepsáno jen PT.

Obrázek 25 - Jüngling, *Filmový festival pracujících*, 1952

Reklama v původním slova smyslu byla považována za klamnou a agresivně útočící na spotřebitele. Vznikl proto pojem „socialistická propagace“ a ta měla být *pravdivá, výchovná a ideová*.

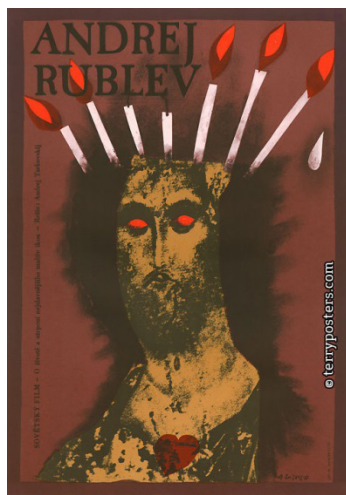
Založení svobodné tvůrčí skupiny přišlo až v roce 1957 v období „tání“. Byla to skupina Bilance, která se podílela na výstavě EXPO '58 v Bruselu. Výstava byla důležitá pro další vývoj umění, nejen plakátového. Představila přehled moderního evropského umění pro tu dobu – hlavně tendence abstraktního umění. Postupně se začala tvorba uvolňovat.

Významnou osobností plakátové tvorby byl malíř a grafik Karel Teissig, který popsal období plakátového vzestupu na začátku šedesátých let: „[...] *Najednou se na plakátových plochách začaly objevovat výtvarné kreace, moderní a komunikativní, které byly v značném vyzývavém protikladu k plaché nudě socialistického realismu* [...]“¹⁷

Karel Teissig se narodil v roce 1925 v Unhošti a zemřel 1. října 2000 v Praze. Jeho kresba je často surrealistická, opakovaně ztvárňoval plakáty k dramátům a hororům. Kladl důraz na subjektivní pocit z filmu, jeho styl je poetický a nezaměnitelný. Věnoval se malbě, kresbě, kolážím i ilustraci. Za plakát byl oceněn i v zahraničí. Je autorem odborné publikace *Technika kresby* (Artia Praha, 1986, Aventunum Praha 1990).¹⁸ Kdyby moje práce poskytovala větší prostor, vybrala bych mnohem víc ukázek z jeho tvorby, jsou výborné.

Obrázek 26 – Karel Teissig,
Smrt krásných srnců, 1987

Obrázek 27 - Karel Teissig,
Andrej Rublev, 1987

Obrázek 28- Karel Teissig,
Krajina po bitvě, 1970

17 Karel Teissig v dopise, 17. června 1997

18 Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/41-teissig-karel>

Na přelomu padesátých a šedesátých let bylo ztvárnění plakátů pouze v režii výtvarníka a ten mohl být tak osobní, jak jen chtěl. Plakáty přestávaly popisovat doslovný obsah děje, někdy autor samotný film ani neviděl nebo četl jen scénář a už bylo na něm, jak se k věci postaví. Důležité bylo nastínit obsah filmu a upoutat. Plakát poskytoval tvůrčí prostor ke svobodnému využití umělcem. Časté byly experimenty, žádný diktát. Osobitost.

V této době se u nás, navzdory politickým okolnostem, prosadilo mnoho výborných afšistů, kteří stojí za zmínění. Byli to umělci, kteří by si v mojí práci zasloužili mnohem větší pozornost. Z těch mnoha jsem vybrala ty, kteří mě nejvíce zaujali, nebo mi jejich tvorba přišla zásadní.

Než se mohl plakát vytisknout a vyvěsit na ulici, procházel schvalovací komisí, tako jako i noviny a časopisy (v komisi byli výtvarníci, ale i režiséři, dramaturgové...). Zdeněk Ziegler, který byl členem komise, to přirovnával k veřejné soutěži. V šedesátých letech už plakát nebyl jen užitou grafikou s reklamním účelem, ale lidé se na něj začali dívat jako na samostatné umělecké dílo. Také proto, že plakát už nebyl jediným informačním zdrojem, ale o novinkách v kině informoval rozhlas, časopisy a také televize. Nejčastěji se používaly formáty A1 a velkoformátové afše A0. Formáty A3 byly používány pro vývěsky kin. Použití různých formátů můžeme vidět například u plakátu k filmu *Valérie a týden Divů*.

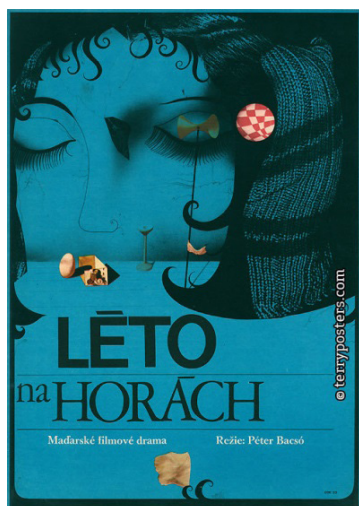
Obrázek 29 – Josef Vyleťal, *Valérie a týden divů*, 1969, rozměr A3

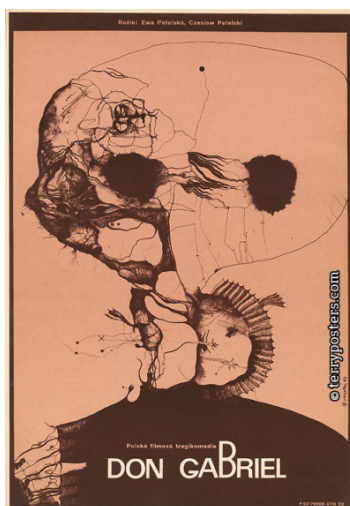
Obrázek 30 – Rudolf Němec, *Valérie a týden divů*, 1969, rozměr A1

Začal se vydávat časopis *Film a doba*, jeho výtvarným redaktorem byl Jiří Šalamoun. Český film měl silné režiséry – Věru Chytilovou, Miloše Formana, Jiřího Menzela, kultura celkově byla na vzestupu. (Divadlo Ypsilon, Jiří Suchý a Jiří Šlitr – později Divadlo Semafor, Divadlo Na Zábradlí, vychází první tvorba Bohumila Hrabala, ...)

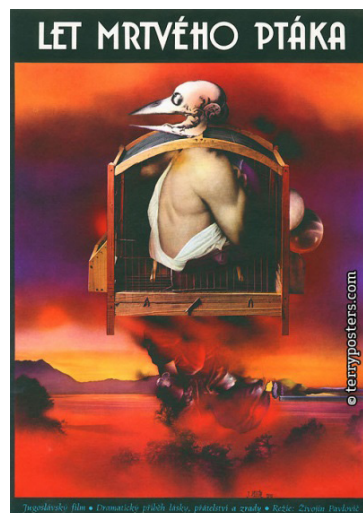
Josef Vyleťal se narodil roku 1940 v Brně a zemřel mladý, ve 49 letech. Byl malířem, grafikem, divadelním a filmovým výtvarníkem. Studoval na Vysoké škole technické v Bratislavě a Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Věnoval se psaní poezie, již si i sám uváděl své výstavy. I jeho plakáty mají filozofický podtext. Jeho tvorba je velmi imaginativní, povznesená nad realitu. V jeho díle jsou patrné stopy magického realismu a surrealismu. Přátelil se s Mikulášem Medkem, byl scénografem v Divadle Na Zábradlí, tam mu také uspořádal první výstavu Václav Havel.

Obrázek 31 – Josef Vyleťal,
Léto na horách, 1968

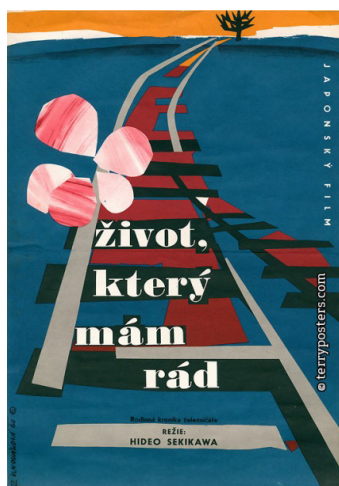
Obrázek 32 – Josef Vyleťal,
Don Gabriel, 1967

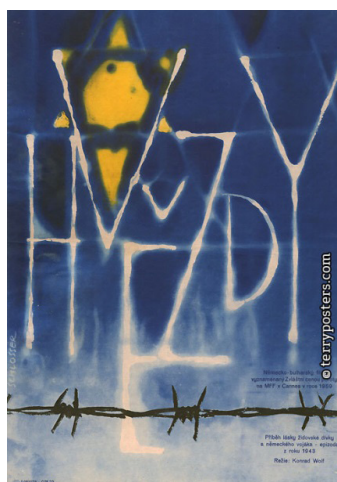
Obrázek 33 – Josef Vyleťal,
Let mrtvého ptáka, 1975

Ve stejné době tvořili plakáty i **Věra Nováková**, která byla mimo jiné i textilní výtvarnicí a její manžel **Wolfgang Alexander Schlosser**, který byl židovského původu, emigroval do Londýna, kde také působil jako učitel.¹⁹

¹⁹ BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 476 a 481. ISBN 80-7027-125-6.

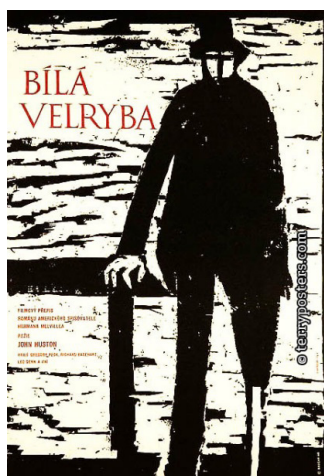

Obrázek 34 - Věra Nováková, Japonsko, 1960

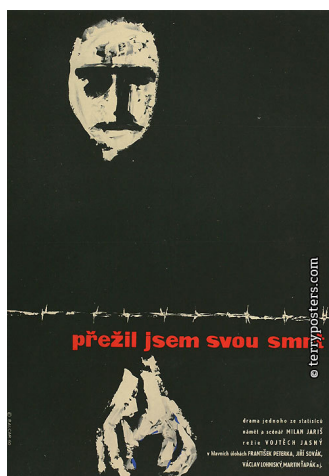

Obrázek 35 - W. A. Schlosser, Hvězdy, 1960

Jiří Balcar v grafice začínal jako autor knižních obálek. Inspiroval se informelem, kaligrafii, v tvorbě ho zajímá motiv lidí, vztahů, často používá linoryt (plakát *Bílá velryba* a *Přežil jsem svou smrt*) Po roce 1964, kdy strávil několik měsíců v New Yorku, se v některých jeho plakátech objevuje vliv pop-artu.²⁰

Obrázek 36 – Jiří Balcar, Bílá velryba, 1960

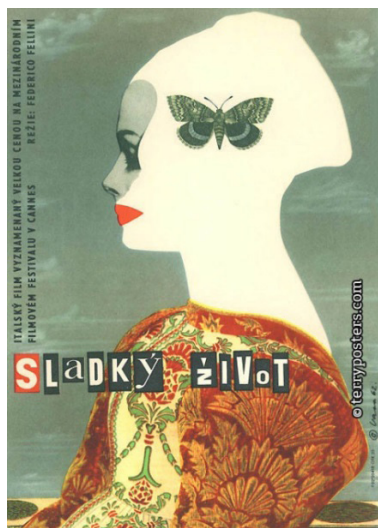
Obrázek 37 - Jiří Balcar, Přežil jsem svou smrt, 1960

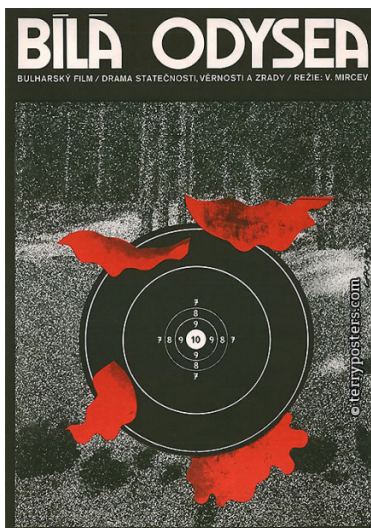
Obrázek 38 - Jiří Balcar, Bitva na pochodu, 1962

²⁰ Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © Kant, 2016 [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/1-balcar-jiri?page=2>

Karel Vaca byl malíř, grafik, scénický ilustrátor narozený v roce 1919 v Prostějově. Studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, byl členem skupiny Trasa. Za plakátovou tvorbu byl oceněn i v zahraničí, v jeho plakátech se hodně prolíná malířský přístup. Oceněn byl například v roce 1977 Zvláštní cenou The Hollywood Reporter za plakát k filmu *Bílá odysea* nebo za plakát ke snímku *Sladký život* na MFF v Karlových Varech v roce 1964.²¹

Obrázek 39 – Karel Vaca,
Sladký život, 1962

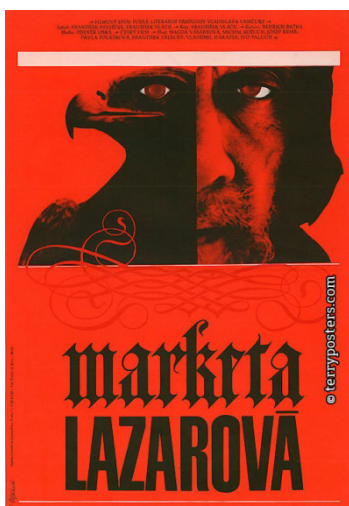
Obrázek 40 – Karel Vaca,
Bílá odysea, 1976

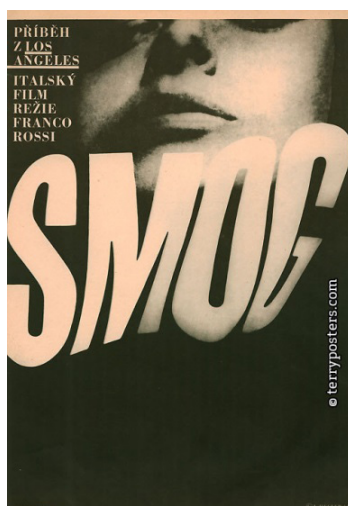
Obrázek 41 – Karel Vaca,
Hvězda padá vzhůru, 1974

Zdeněk Ziegler je grafický designér, architekt, typograf a výstavní designér narozený v roce 1932 v Praze. Studoval na Fakultě architektury ČVUT v Praze (1955-1961). Od počátku 90. let působil jako pedagog na Vysoké škole Uměleckoprůmyslové v Praze. v letech 2000-2003 byl rektorem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Často vychází z typografie, na kterou klade velký důraz. Za plakátovou tvorbu obdržel 13. září 2001 čestný doktorát Miami University.

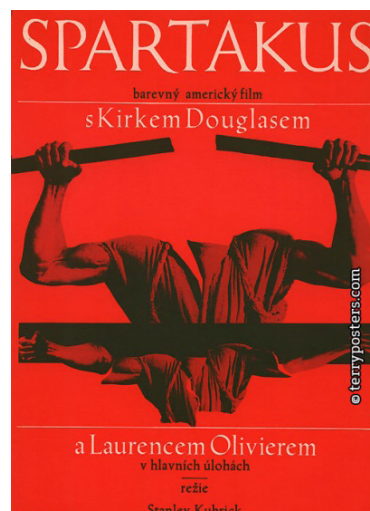
²¹ Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhonožky.cz/plakaty/parametr-1-autori/43-vaca-karel>

Obrázek 42 - Zdeněk Ziegler,
Markéta Lazarová, 1966

Obrázek 43 - Zdeněk Ziegler,
Smog, 1965

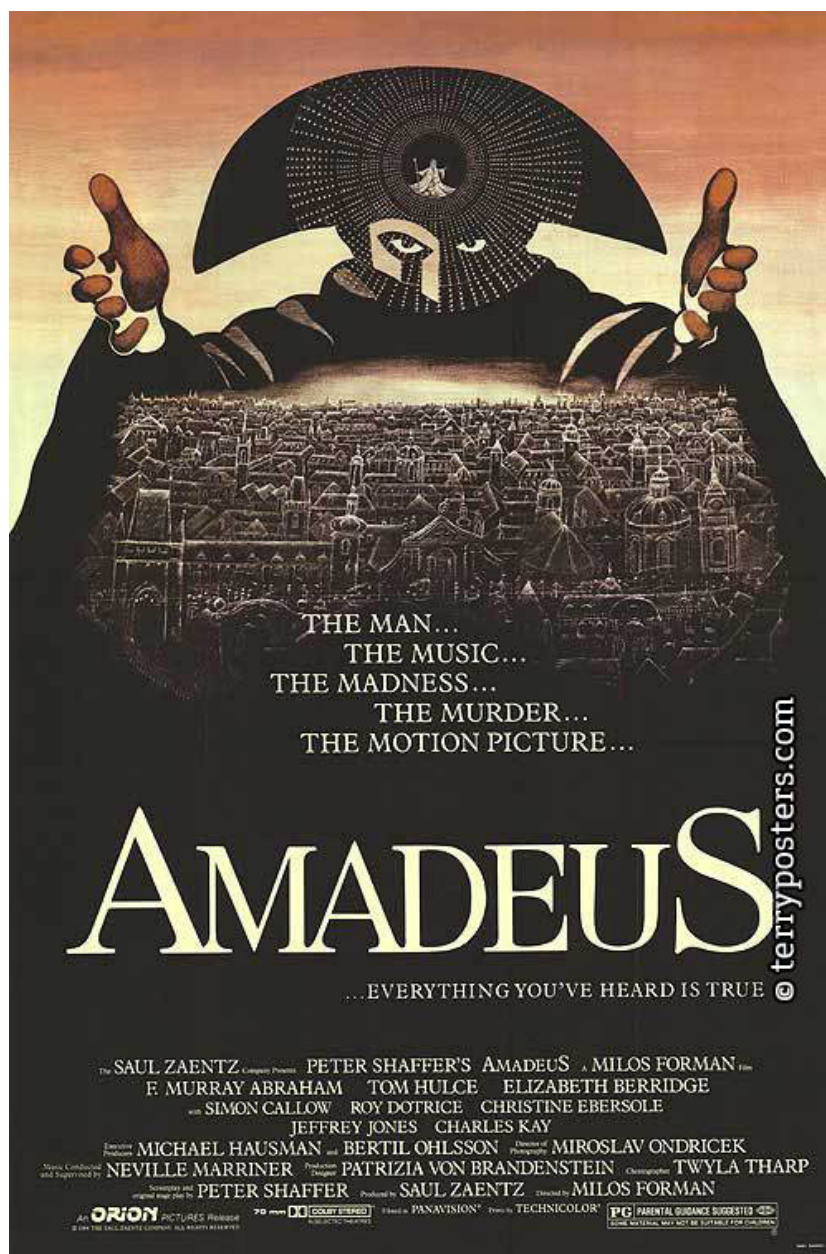
Obrázek 44 - Zdeněk Ziegler,
Spartakus, 1966

V šedesátých letech bylo znovu možné svobodně pořádat výstavy. V Moravské galerii v Brně byla v roce 1964 uspořádána první československá přehlídka plakátu a propagační grafiky Bienále Brno, které se od roku 1966 účastní i zahraniční autoři.

V druhé polovině 60. let se často objevují na plakátech surrealistické koláže. S jejich novými metodami v té době přišel výtvarník **Jiří Kolář**, který je uplatňoval ve své volné tvorbě, např. asambláže, dekoláže²², stratifíe²³, chiasmáže²⁴. Plakáty jsou symbolické, nepopisné, nekonkrétní, vyvolávající úvahy a dojmy.

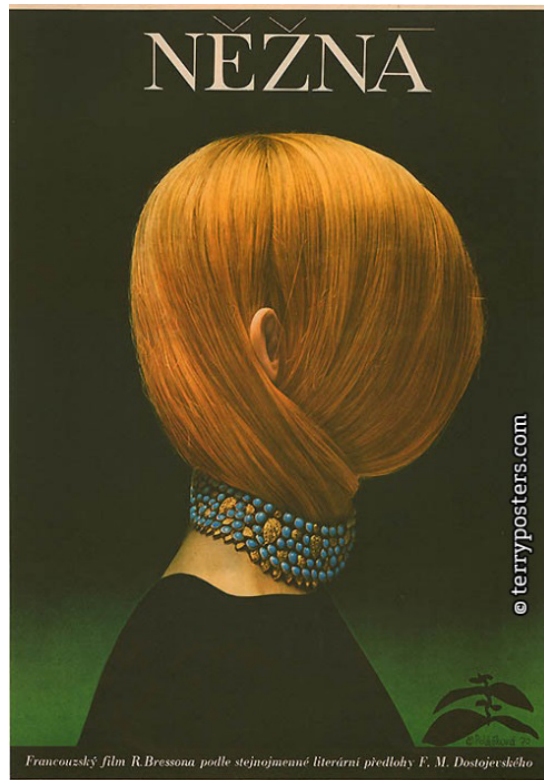
Tohle bylo poměrně pěkné období, co se kultury týče, hojnost, rozmanitost, relativní svoboda. Ale svobodný nádech netrval příliš dlouho. Poté, co nastoupil Gustáv Husák místo Alexandra Dubčeka jako první tajemník komunistické strany a počínaje obdobím normalizace (1968–1969), nastalo opět omezování a výtvarné umění se zaseklo na jednom bodě. Podle statistiky se promítalo asi 60 % socialisticky laděných filmů a zbylých 40 % ostatních žánrů. Proběhly „čistky“ v propagačním oddělení Ústřední půjčovny filmů a plno výtvarníků přestalo s ÚPF spolupracovat, nebo odešlo do zahraničí. K důležitým událostem dalších let patří uvěznění členů skupiny The Plastic People of the Universe v roce 1976 a založení Charty 77. Na začátku 80. let se také z pracovní cesty do USA nevrátil výtvarník **Petr Sís**. Ten patří k mým oblíbeným autorům, je známý hlavně jako ilustrátor. Skvělý je jeho plakát k filmu Amadeus.

22 dekoláže jsou vytvářeny odtrháváním vrchních vrstev a postupným odhalováním obrazů skrytých hlouběji
23 stratifíe je založena na postupném lepení mnoha vrstev papíru a následném vytváření reliéfu pomocí skalpelu. Z formální stránky patří mezi metody založené na lepení papíru, ale výsledek se blíží reliéfnímu informelu
24 chiasmáž je technika koláže, užívající papír potištěný znaky, roztrhaný na malé části a nalepený na podložku ve všech směrech jako „chiasmata“ (Z řečtiny „příčka“, z latiny „překřížení“)

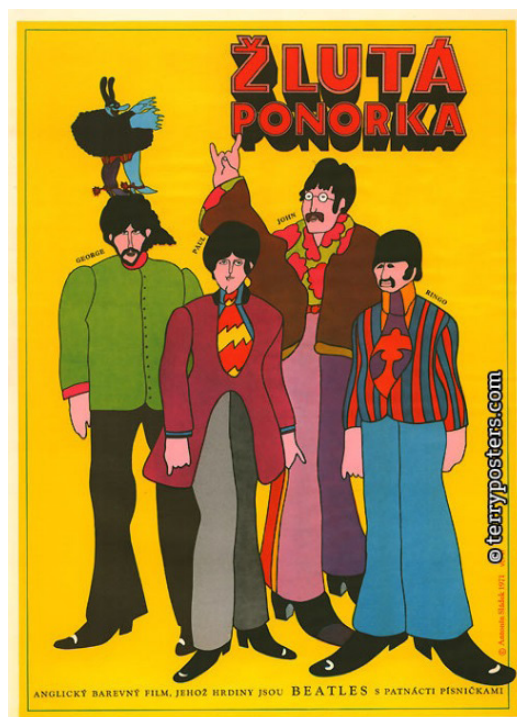

Obrázek 45 - Petr Sís, *Amadeus*, 1984

Olga Vyleťalová, její plakát k filmu *Něžná* je opravdu něžný, také tajemný a symbolicky znázorňuje problematiku komunikace mezi mužem a ženou. Autorka využívá metaforickou symboliku i v jiných plakátech a své tvorbě. Zábavný je plakát **Antonína Sládka** k filmu *Žlutá ponorka* se členy skupiny Beatles.

Obrázek 46 – Olga Vyleťalová, *Něžná*, 1970

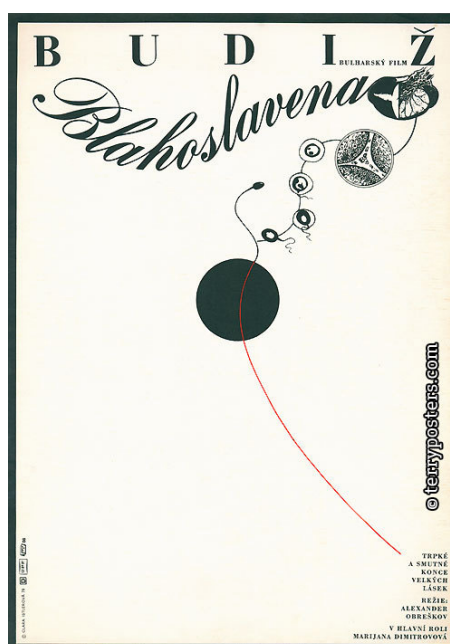
Obrázek 47 – Antonín Sládek, *Žlutá pnorka*, 1969

Českou plakátovou tvorbu v 70. letech obohatili i někteří výtvarníci, kteří se zabývali knižní ilustrací a animovaným filmem. Například **Adolf Born**, **Jiří Šalamoun**, **Vratislav Hlavatý** nebo **Petr Poš**.

V roce 1974 vznikla v Praze výtvarná skupina nazvaná TYPO&, která se zabývala hlavně knižní typografií. Členem byl i Jan Solpera. Skupina pořádala výstavy nejen v Praze, ale i v zahraničí a jejím hlavním cílem bylo pozvednout úroveň české užité grafiky na mezinárodní úroveň a rozvíjet písmařskou tvorbu. Z členů, kteří ve skupině působili, se plakátové tvorbě věnovali a uplatňovali v ní typografii **Zdeněk Ziegler**, **Jiří Rathouský** a **Clara Istlerová**.

Obrázek 48 - Zdeněk Ziegler, Flashdance, 1987

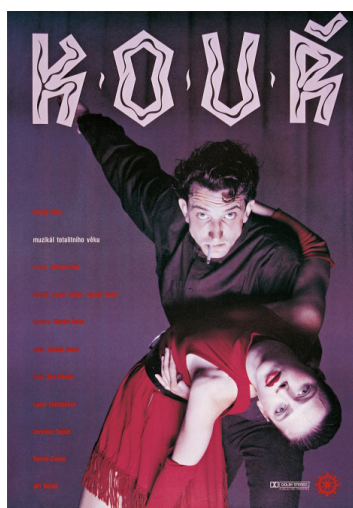

Obrázek 49 – Clara Istlerová,
Budiž blahoslavena, 1978

V 80. letech se zrodila Pražská pětka. Bylo to uskupení pěti nezávislých divadel (patřilo mezi ně i Výtvarné divadlo Kolotoč, které spoluzaložil Čestmír Suška) a několika mladých umělců. Uskupení se umělecky projevovalo ve stylu tehdy aktuální postmoderny. V Pražské pětce působili i někteří grafičtí designéři, kteří se zabývali plakátem. Nejaktivnějším plakátovým tvůrcem z nich byl **Aleš Najbrt**.²⁵ Z jeho tvorby stojí za zmínku například plakát k filmu *Kouř* Tomáše Vorla, na kterém spolupracoval s fotografem Tono Stanem a použil vlastní autorské písmo. Jde o první český plakát v tzv. hollywoodském stylu. Dalším jeho počinem byl například plakát pro film *Pražská pětka*²⁶, opět od Tomáše Vorla. Byl vytištěn ve dvou barvách sítotiskem na netypickém podlouhlém formátu, s pěticípou hvězdou uprostřed, která má znázorňovat komunismus v zajetí divadel. Aleš Najbrt je taky autorem oboustranného revolučního plakátu jaro 68 / podzim 89.

Obrázek 50 - Studio Najbrt, *Pražská pětka*, 1988

Obrázek 51- Studio Najbrt, *Kouř*, 1989

Obrázek 52 – Aleš Najbrt, Jaro 68 - Podzim 89 Občanské fórum Československo, 1989

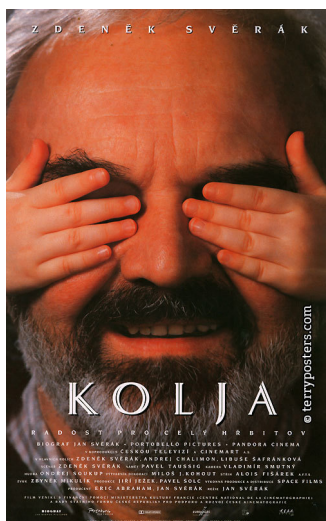
Změna v demokratický režim otevřela nové obzory a možnosti i filmovému plakátu. Na začátku 90. let se začíná rozvíjet počítačová grafika, mezi českými plakáty se začínají občas objevovat dovezené zahraniční v hollywoodském stylu. Zaniká ÚPF, kterou nahrazují soukromé firmy, ty ale svým komerčním přístupem k filmové reklamě způsobí zánik českého uměleckého plakátu. Po vzoru americké komerce se často objevují plakáty s fotografiemi hlavních herců.

25 BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 57 - 60. ISBN 80-7027-125-6

26 Film | Studio Najbrt. *Úvodní stránka | Studio Najbrt* [online]. Copyright © 2013 Studio Najbrt [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/prace/film/4>

V 90. letech také vzniklo studio Najbrt. Původně ho tvořily dvě osoby, Aleš Najbrt jej založil s Pavlem Lvem. Později získalo více členů. Od roku 1995 do současnosti Najbrt navrhuje image a propagační plakáty Filmovému festivalu v Karlových Varech. Jinak se Najbrt věnuje tvorbě filmových plakátů dodnes. Často spolupracuje s uměleckými fotografy. Mimo jiné mají na svědomí relativně nové logo Národní Galerie Praha a spoustu dalších věcí (někdy se zdá, že úplně všechno).

Filip Heyduk je autorem plakátů k prvním filmům Jana Svěráka – *Jizda*, *Kolja*, *Obecná škola*²⁷

Obrázek 53 – Filip Heyduk, *Kolja*

Obrázek 54 – Filip Heyduk, *Obená škola*, 1991

2 7. Nejlepší český filmový plakát

Od roku 1993 se každoročně uděluje české filmové ocenění Český lev. Kategorie Nejlepší český filmový plakát existuje až od roku 1998.²⁸ Je škoda, že v hodnotící porotě jsou ve většině filmaři a ne výtvarníci. Když jsem se dívala na oceněnou a nominovanou tvorbu napříč všemi ročníky, některá mi přišla trochu upjatá, nudná a strohá. Často se objevují především tváře a postavy hlavních hrdinů, což ve výsledku nevypadá špatně, jen tomu chybí originalita a odvaha. Pravděpodobně zacíleno na širší veřejnost. Konkrétní obličej nebo výjev z filmu dává lidem jistotu na koho nebo na co do kina jdou. Našli se ale i plakáty, které mě oslovily, jen škoda, že jich nebylo víc.

27 BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. *Český filmový plakát 20. století*. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 35 - 60. ISBN 80-7027-125-6

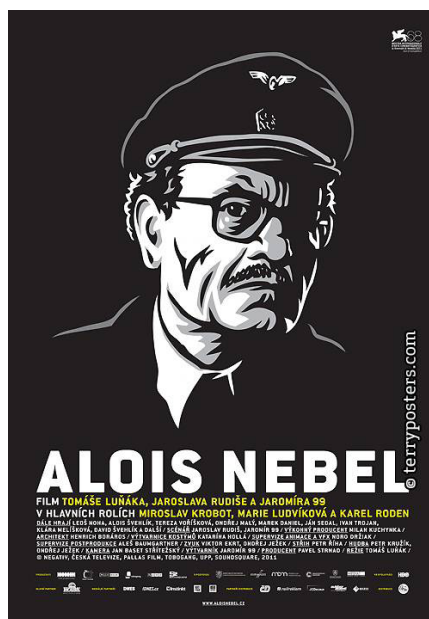
28 2017 | ČFTA. *Home* | ČFTA [online]. Dostupné z: <https://www.filmovaakademie.cz/cz/ceny-cftaaa/2017>

Nejvíce ze všech mě nadchl nominovaný plakát k dokumentárnímu filmu *Dál nic* z roku 2013 od designerů **Ex Lovers**.²⁹ Je jediný, u kterého jsem si řekla, že „je skvělý“. Možná hlavně tím, jak je odlišný od všech ostatních.

Obrázek 55 – Ex Lovers, *Dál nic*, 2013

Plakát k filmu *Alois Nebel* z roku 2011 od **Roberta V. Nováka**,³⁰ je poutavý, ale stojí především na kresbě Jaromíra Švejdíka, který mimochodem tvoří stále lepší a lepší práce!

Obrázek 56 – *Alois Nebel*, 2011

29 Mezi filmovými plakáty zvítězil Fair Play - CZECHDESIGN. *O českém designu víme vše – CZECHDESIGN* [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2017 [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <http://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/mezi-filmovymi-plakaty-zvitezil-fair-play>

30 Český lev - Cena za nejlepší filmový plakát | Kinobox.cz. *Filmové recenze, novinky v kinech, české filmy* | Kinobox.cz [online]. Copyright © 2009 [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/oceneni/ceskylev/kategorie/plakat>

Na plakátu k filmu *Já, Olga Hepnarová* (autor **Lukáš Veverka**)³¹ z roku 2017 mi přijde příhodné to, že tvůrci použili originální podpis od samotné O. Hepnarové z její korespondence a ten se stal hlavním motivem plakátu životopisného filmu.

Obrázek 57 - *Já, Olga Hepnarová*, 2017

Obrázek 58 – přepis ručního písma Olgy Hepnarové

31 Český lev - Cena za nejlepší filmový plakát | Kinobox.cz. Filmové recenze, novinky v kinech, české filmy | Kinobox.cz [online]. Copyright © 2009 [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <https://www.kinobox.cz/oceneni/ceskylev/kategorie/plakat>

A protože můj výběr byl neúmyslně téměř černobílý, ještě přidám jeden barevný objev. Plakát k filmu *Schmitke* sice nebyl nominovaný, ale podle mě by být měl. Je mi sympatická jeho stylizovaná grafická forma, je srozumitelný, s inovativním písmem a barevně příjemný. Vytvořila jej **Mariana Dvořáková**³², mladá ilustrátorka a grafická designérka. Bylo by dobré, kdyby se do povědomí dostalo víc plakátů, jako je tento. Tím by se zviditelnila i jména jejich tvůrců a neopakovala by se stále ta samá jména. Šikovní výtvarníci u nás jsou a tvoří originální, vkusné a krásné plakáty.

Obrázek 59 – Mariana Dvořáková, *Schmitke*, 2015

32 Český lev za nejlepší filmový plakát: Kliše mezi kobrou a papouškem - CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN[online]. Copyright © CZECHDESIGN 2017 [cit. 18.06.2018]. Dostupné z: <http://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/cesky-lev-za-nejlepsi-filmovy-plakat-klise-mez-kobrou-a-papouskem>

3. Praktická část

V této kapitole se budu zvlášť věnovat každému plakátu, který jsem vytvořila. Nejprve stručně přiblížím film, ke kterému patří, jeho děj a souvislosti (nechci filmy nijak vědecky analyzovat, nejsem filmová kritička). Pro toho, kdo film neviděl nebo nezná, tak bude možná jednodušší pochopit, proč jsem plakát ztvárnila zrovna tak, jak je. Dál popíšu postup tvorby, jak jsem uvažovala a jak technicky pracovala. Pokusím se, abych u žádného z popisovaných filmů ani u výtvarného zpracování samotného plakátu nevyzradila hlavní rozuzlení celého příběhu. To, jak své plakáty vykládám, je jen můj subjektivní názor jakožto jejich autora a každý si je samozřejmě může vyložit jinak a vidět v nich něco jiného. Nikomu nevnučuji, co má v mých pracích vidět a jak na něj mají působit. Můžete se mnou nesouhlasit a bude to v pořádku. Plakáty jsem ztvárnila pocitově, podle toho, jak na mě daný film působil a podle toho, co mě osobně v něm zaujalo. U všech jsem vycházela z vlastní inspirace a nekopírovala žádné již existující plakáty jiných autorů. Součástí je obrázková dokumentace výsledného plakátu a některých návrhů, které mu předcházely.

3 1. Pokoj s vyhlídkou

Film *Pokoj s vyhlídkou* je britské kostýmní drama s romantickou zápletkou z roku 1985. Natočil jej režisér James Ivory podle knižní románové předlohy spisovatele Edwarda Morgana Forstera. Příběh je plný britského humoru a ironie. Děj se odehrává na začátku 20. století, kdy bylo v módě podle vzoru aristokratů a bohémů cestovat do Itálie. Mladá Angličanka Lucy, (kterou hraje tehdy osmnáctiletá Helena Bonham Carter) přijíždí se svou starší příbuznou a přísnou opatrovnici (Maggie Smith) na „dovolenou“ do Florencie. Tam nepotkávají ani tolik Italů, jako dalších anglických turistů. V penzionu, kde se ubytují, se seznámí s mladým svobodomyšlným Georgem a jeho otcem, se kterými si nejprve příliš nerozumí, ale později... Lucy se bude po létě stráveném v Itálii muset rozhodnout, zda se vrátí ke starému způsobu života, jehož součástí je i její snoubenec Cecil v Anglii. Ač se film může jevit jako jen čistě přeslazená romantika, není tomu tak. Snímek je velice chytrý, vtipný a věrohodně vykresluje život střední třídy na začátku 20. století. Je plný záběrů krásné Florencie a venkovské přírody, viktoriánských kostýmů, klobouků, tapet, záclon a vzorů.

Plakát Pokoj s vyhlídkou

Jak jsem postupovala. Pro mě byla určitě zásadní a nosnou postavou Lucy. Už od začátku jsem měla jasno v tom, že chci použít detail jejího dlouhého copu s **kloboukem**. Cop je pro ni typický, zároveň vzbuzuje určitou mladistvost, ostatní starší ženské postavy ve filmu mají vlasy svázané do drdolů a schované pod kloboukem. To, že je postava otočená zády, je zároveň napínavé a tajemné, nevíme, jak to vlastně s mladou hrdinkou dopadne, jak se rozhodne. To, že je otočená k divákovi **zády, může znázorňovat, že něco nechává za sebou, něco nového, neznámého ji čeká**. Postava s copem je nakreslená tužkou na papíře formátu A3, domalovaná akvarelovými barvami, chtěla jsem, aby kresba působila spíš lehce a vzdušně. Kresbu jsem oskenovala a ve Photoshopu vložila do středu formátu, po stranách jsem ji doplnila malbou tapetového vzoru, dokreslující atmosféru a období, ve kterém se film odehrává. **Původně mělo být pozadí čistě bílé, ale nakonec jsem zvolila světle růžovou barvu, která ještě více podtrhává romantické a bezstarostné ladění filmu a je živější, než bílá.** Různé odstíny růžové zvýrazňují dojem tapety, který byl mým záměrem. Všechny úpravy a sestavení kompozice jednotlivých objektů probíhaly ve Photoshopu, písmo jsem následně vložila a pracovala s ním v InDesignu. Použila jsem font Lora, text je zarovnaný na střed jako vlastně celá kompozice.

Návrhy:

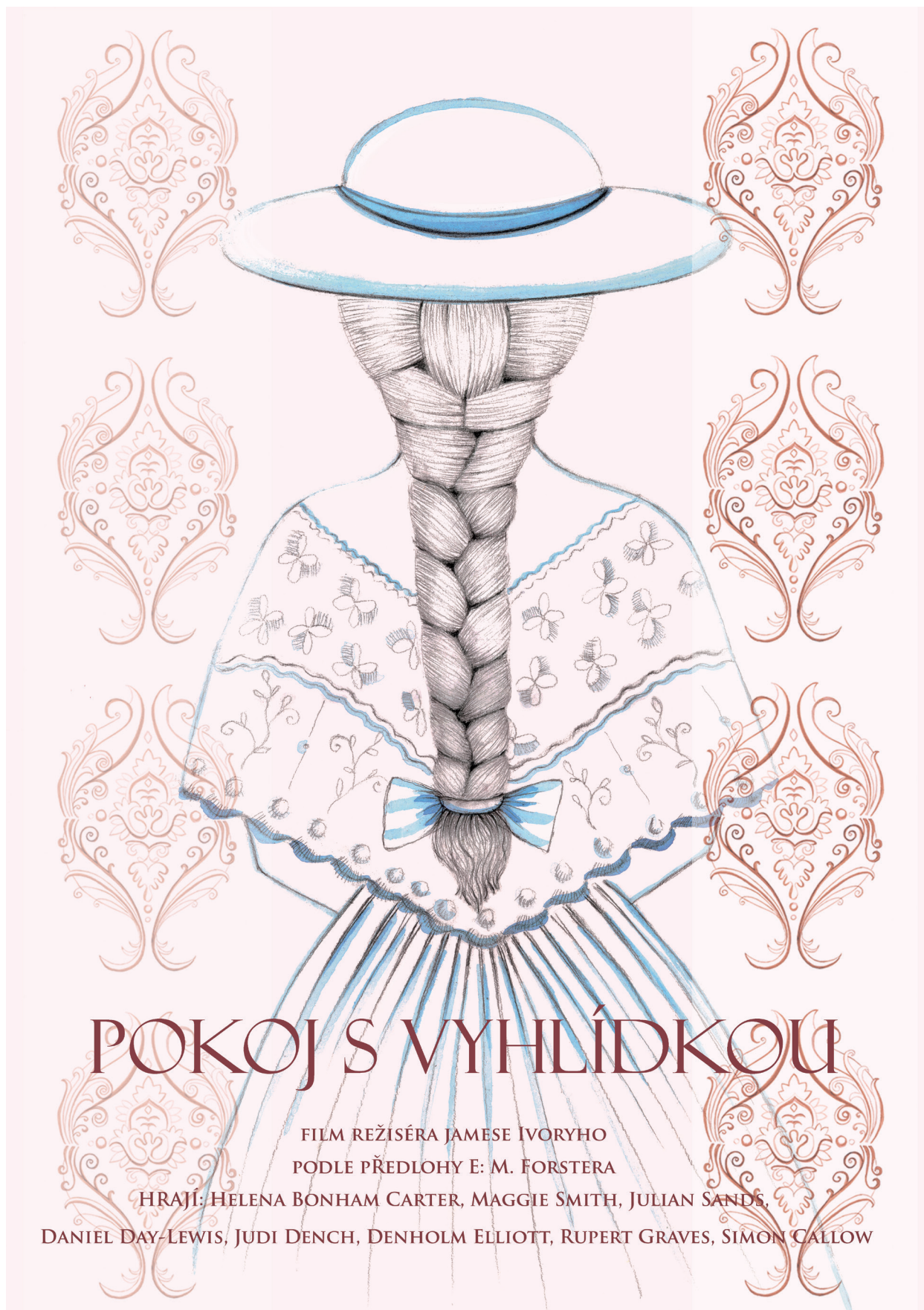
Obrázek 61

Obrázek 62

Obrázek 63

Obrázek 64

3 2. Volver

Film *Volver* (což v překladu ze španělštiny znamená návrat) je jedním z filmů mého oblíbeného režiséra Pedra Almodóvara, proto jsem se rozhodla vytvořit plakáty hned k několika jeho filmům. Všechny Almodóvarovy filmy jsou vizuálně i obsahově výrazné až bizarní, boří sexuální tabu, často zobrazují postavy na okraji lidské společnosti, řeší otázku morálky. Scénáře si píše sám. Rozmanitostí postav poukazují na povrchnost lidí a odsuzování odlišnosti. Hlavními postavami jsou většinou ženy, ale ne klasicky mladé a krásné. Krásné určitě ano, ale také zranitelné, stárnoucí, nesoucí nějaké břímě z minulosti, osobité a temperamentní. Výrazově mi některé jeho filmy připomínají kultivovanější a důmyslnější telenovely, je v nich také plno vášně, přátelství, pomsty, zrady, lásky, komplikované vztahy mezi postavami, často více dějových linek. Ovšem témata jsou složitá a hlavní zápletka rozhodně není prvoplánová jako u klasických telenovel, naopak je často tak absurdní, důvtipná, někdy až zvrácená, že ji divák rozhodně nečeká.

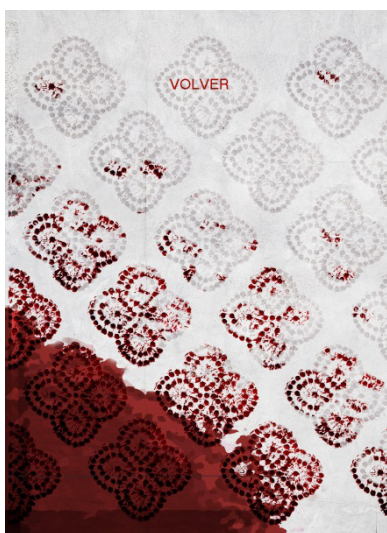
Volver je jedním z Almodóvarových veselejších filmů. Ačkoli už první scéna se odehrává na hřbitově, dojde minimálně k jedné krvavé vraždě, jedna z postav onemocní rakovinou, jiné zahynou při požáru, pořád je to komedie. Hlavním motivem ve filmu je rodina, rodinné vazby, generační pouto. Pouto především mezi ženami, matkou, dcerou, sestrou, babičkou, které se se svými životy a hlavně s muži, v nich vypořádávají po svém. Může se zdát, že film je jistým způsobem namířen proti mužům, ale nemyslím, že by to tak bylo, možná jen proti pár konkrétním mužům, kteří ženám způsobují problémy. Jedna z hlavních postav, přitažlivá Raimunda (kterou ztvárnila Penélope Cruz) dokazuje, jak silná je vazba mezi matkou a dcerou a je ochotná chránit svou dceru za každou cenu. Zároveň skrývá velké tajemství, o kterém věděla jen její matka, která zemřela, ale občas se zjevuje jako duch. Vlastně všichni v tomto příběhu mají nějaké tajemství, o kterém ti ostatní nevědí. Nebo je to všechno jinak? Opravdu spletitá zápletka se divákovi a zároveň jednotlivým postavám odhaluje kousek po kousku.

Plakát Volver

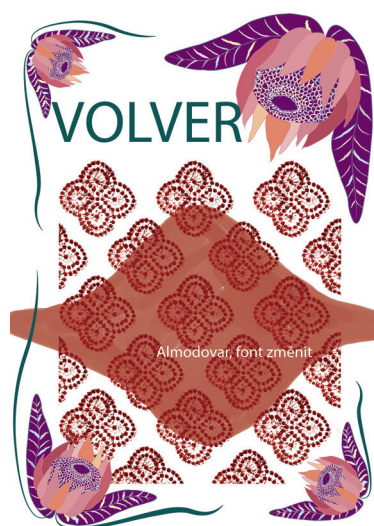
K tvorbě mého plakátu pro mne byla nejsilněji inspirativní vražedná scéna. Dcera, která zabila v sebeobraně, matka, která jednala velmi ochranně. Díky vraždě automaticky vzniklo ještě silnější spojení jich obou (a samozřejmě další tajemství). K vraždě došlo v kuchyni, následovalo praktické odklizení těla do mrazáku a vyčištění podlahy kuchyňskými papírovými utěrkami a mopem (ženský přístup). Právě papírové ubrousky, do kterých se postupně vsakuje krev, mi z filmu velmi utkvěly v paměti. Je to detail, který jsem si vybrala jako hlavní motiv.

Technicky jsem postupovala tak, že jsem si nejprve vytvořila linorytový tisk vzoru papírové utěrky. Použila jsem červenou barvu, aby vzor působil, že je prosáklý krví. Dál jsem koupila kuchyňské papírové utěrky se vzorkem, (nebylo vůbec jednoduché si vybrat, vyrábí se spousta vizuálně zajímavých vzorů, zároveň ale motýlci, ptáčci nebo srdíčka by asi nepůsobili nejlíp) a detailně jsem utěrku vyfotila. Ve Photoshopu jsem ve vrstvách překryla vzor linorytu detailním vzorem skutečné utěrky a s použitím masky jsem vykryla jen některá místa, aby to působilo tak, že se krev vsakuje jen někde. Do levého dolního rohu jsem umístila velkou „krvavou“ skvrnu, kterou jsem si na několikátý pokus, než jsem s ní byla spokojená, namalovala akvarelem a vyfotila.

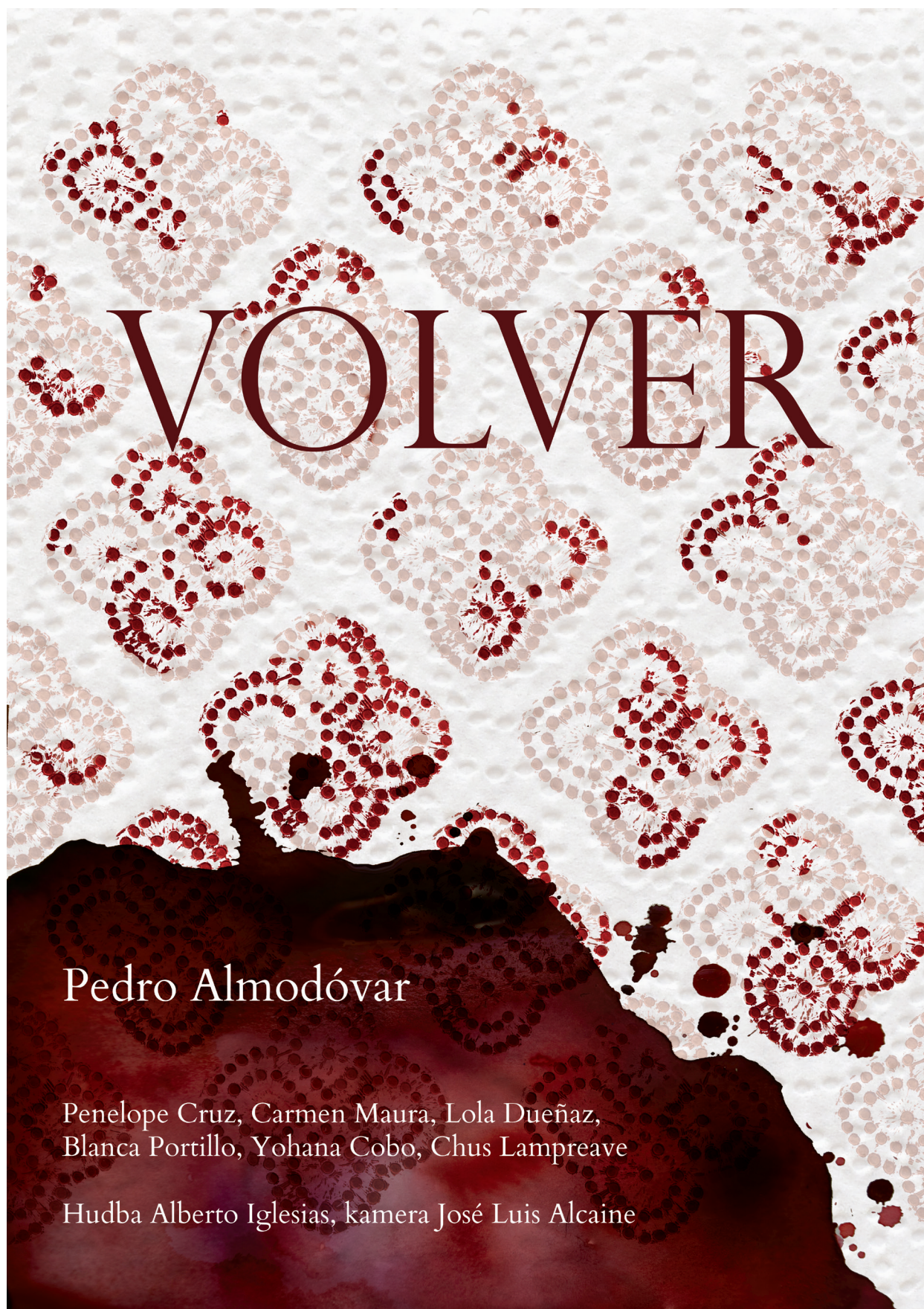
Návrhy:

Obrázek 65

Obrázek 66

VOLVER

Pedro Almodóvar

Penelope Cruz, Carmen Maura, Lola Dueñez,
Blanca Portillo, Yohana Cobo, Chus Lampreave

Hudba Alberto Iglesias, kamera José Luis Alcaine

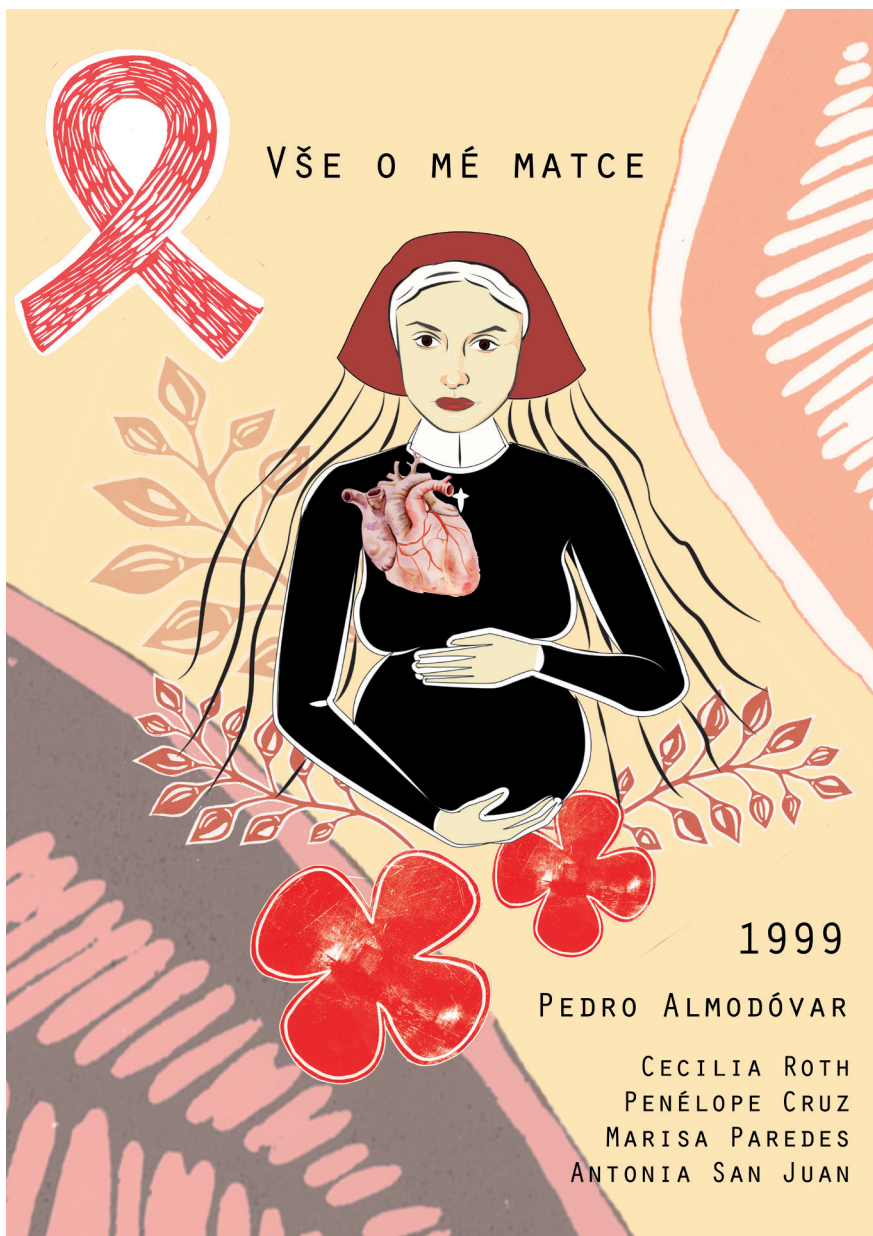
Obrázek 67

3 3. Vše o mé matce

Film *Vše o mé matce* je další z počínů Pedra Almodóvara. Vznikl v roce 1999 a je jedním z jeho drsnějších dramát. Vypravěčkou a hlavní hrdinkou příběhu je zdravotní sestra Manuela. Její prací bylo mimo jiné získávat souhlas k dárcovství orgánů. Manuelin sedmnáctiletý syn, který chtěl být spisovatelem, Estéban tragicky zemřel. Po společné návštěvě divadelního představení jej nedaleko divadla srazilo auto, když zahlédl slavnou herečku Umu a rozběhl se za ní, aby ji požádal o autogram. Teď to byla Manuela, kdo musel rozhodnout, zda bude Estéban připsán na seznam jako dárcce orgánů. Jeho srdce tak zachránilo život někomu jinému. Posledním přáním Estébana bylo, potkat se se svým otcem, kterého nikdy nepoznal. Manuela po synově smrti odjíždí do Barcelony, aby hledala jeho otce, před kterým před sedmnácti lety utíkala. Synovi o jeho otci nechtěla nic říct, dokud na to „nebyl připravený“, protože z jeho otce se stal transexuál, který si začal říkat Lola a pohyboval se mezi prostitutky. Tam jej také Manuela po příjezdu do Barcelony hledá. Seznámí se s mladou řádovou sestrou Rosou, která pomáhá bez rozdílu všem lidem v nouzi. Stanou se z nich přítelkyně. Rosa, která nestojí nohama příliš na zemi a je velmi naivní, otěhotní s Lolou. Kromě neplánovaného těhotenství si také bude muset nechat udělat test na HIV. Příběh je typicky Almodóvrovsky spleťtý a je těžké jej stručně popsat, rozhodně se při něm divák nenudí. Snímek získal v r. 2000 Oscara za nejlepší zahraniční film..

Plakát Vše o mé matce

Pro mne byla naprosto prioritní postava řádové sestry Rosi a její osud. Ona je na plakátu sice středem dění, ale vše se děje jakoby kolem. Nakreslila jsem ji přímo čelící jejímu osudu, upřeně se dívající vpřed. Na hrudi má srdce, které je symbolem darovaného orgánu. Mašle v rohu je „logem“ nemoci HIV. Ostatní symboly kolem postavy jsou přímo z filmu, konkrétně jsou to detaily z pohovky v Manuelině bytě, na které se hlavní postavy setkávají. Plakát vznikl jako jakási koláž. Postavu jsem ztvárnila vektorovou kresbou, srdce je akvarelové a motivy mašle a symbolů pomocí linorytu. Font mi evokuje písmo psacího stroje, jakým mohl psát Esteban.

Obrázek 68

Návrhy:

Obrázek 69

Obrázek 70

Obrázek 71

3 4. Kůže, kterou nosím

U tohoto titulu se mi pravděpodobně nepodaří skrýt důležitou zápletku, která hraje v mojí interpretaci plakátu velkou roli. Proto, pokud tento odstavec čtete a film jste neviděli a nechcete se připravit o velké překvapení, nečtete jej. *Kůže, kterou nosím* je takové Almodóvarovské sci-fi. Tady si dovolil ještě víc popustit uzdu svojí fantazii. Často ve své filmové tvorbě řeší otázku genderu. Tentokrát překračuje hranice v podobě bioetiky. Antonio Banderas ztvárňující postavu plastického chirurga přijde o svou ženu, která zemře při požáru. Od této události se snaží vymyslet model odolné lidské kůže, která mohla jeho ženu zachránit. Svůj experiment vyzkouší na člověku, který mohl (ale nemusel) ublížit jeho dceři. Mladý muž, který se stane objektem chirurga pokusu, pracuje v butiku s dámským oblečením. Banderas jej unese a provede na něm postupnou kompletní změnu z muže v ženu v dokonale odolné kůži.

Plakát *Kůže, kterou nosím*

Pro mě byl důležitý prvek manipulace, moci a oběti. To vše bizarní zvrácenou formou prováděné tajně, nepozorovaně, aniž by okolní svět měl jakékoliv tušení. Ruka je rukou chirurga, který „tahá za nitky“ a mstí se tak za svou dceru. Šaty (které hrají ve filmu důležitou roli) jako symbol přeměny a zavěšené na věšáku znázorňující nedobrovolnost pozice oběti. Květovaný motiv podkladu jako symbol ženské krásy a na oko působící „nevinosti“.

Návrhy:

Obrázek 72

Obrázek 73

Obrázek 74

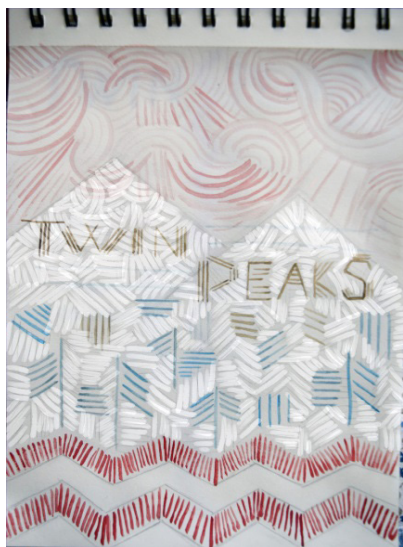

Obrázek 75

3 5. Twin peaks a plakát Twin peaks

Kultovní americký seriál, k němuž vzniklo velké množství plakátů. Především ty neoficiální „fanouškovské“ jsou některé moc povedené. Tento mysteriózní seriál je plný kontrastů. Je napínavý, tajemný až hororový a zároveň dokáže být i jemný, sentimentální a velice vtipný. Je velmi výrazný vizuálně i po všech dalších stránkách. Čas děje plyne vlastním pomalým tempem. Některé scény a výjevy se často opakují. Výrazným prvkem je opakující se rytmus v ději, hudbě i obrazu. Divák musí sledovat, co se děje „mezi řádky“ a vystupuje ze stínů. A přesně takový by měl být i můj plakát. Také je v seriálu nespočet symbolů a charakteristických prvků, (trochu „profláknutých“). Jako jsou sovy, poleno, zelený prsten, třešňový koláč, červený závěs, vysílačka, trpaslík... Na všech by se dalo stavět a mohlo by tak vzniknout plno variant plakátů. Já jsem si vybrala kávu, velmi charakteristickou pro hlavního hrdinu. Použitý opakující se klikatý vzor se ve filmu objevuje také. Zelená barva znázorňuje další symbol, kterým je zelený prsten. Asi nejdůležitější myšlenkou celého seriálu je jakési rozpolcení či rozdvojení a přemístování. Proto dva hrnky kávy a „cikcak“ rozmístěný text.

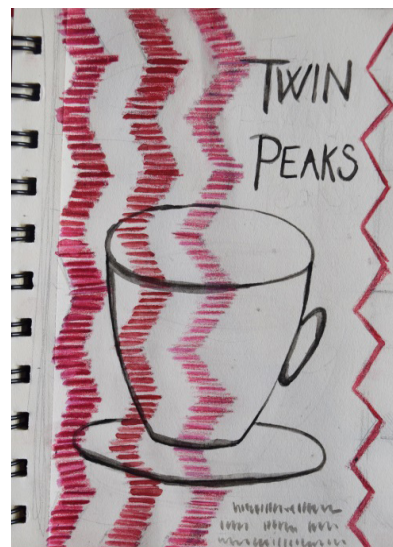
Návrhy:

Obrázek 76

Obrázek 77

Obrázek 78

Twin peaks

David Lynch a Mark Frost

**Kyle MacLachlan, Sherilyn Fenn, Sheryl Lee,
Mädchen Amick, Lara Flynn Boyle, James Marshall,
Dana Ashbrook, Eric DaRe, Frank Silva**

**Michael Ontkean, Ray Wise, Richard Beymer,
Harry Goaz, Everett McGill, Peggy Lipton, Wendy Robie,
Joan Chen, Grace Zabriskie, Kimmy Robertson**

3 6. Velká ryba

Velká ryba je fantastický film Tima Burtona z roku 2003. Je to v podstatě pohádkový příběh s dospělými problémy. Děj je konstruován tak, že se v něm ztrácí hrance mezi fantazií a realitou. Ve snové fantazijní rovině vystupují pohádkové bytosti, obří, vlkodlak, rusalka, jednooká čarodějnice, která věští budoucnost, kouzelné město, ve kterém jsou všichni šťastní, vše je jedním velkým dobrodružstvím... V reálném světě je ale vážně nemocný otec a jeho syn, kteří spolu už několik let nenachází řeč. Otec celý svůj život s nadšením vypráví příběhy, kterým jeho syn nechce věřit, protože jsou až příliš „neuvěřitelné“. Na sklonku života se otec znovu setkává se synem a vypráví. Jak to ale bylo „doopravdy“? Film o tom, že život není jen černobílý, lidé nejsou dokonalí a o tom, že v těžkých životních chvílích záleží na úhlu našeho pohledu.

Plakát Velká ryba

Může se se to jevit až příliš doslovně, že jsem pro *Velkou rybu* zvolila jako hlavní motiv velkou rybu. (Podobně jako plakát k filmu *Moucha*, na němž je v několika variantách doslovně zobrazená moucha) Ryba, ač se ve filmu téměř neobjevuje, je jejím hlavním pojítkem. Je symbolem propojení reality a iluze, smíření otce se synem. V jednu chvíli se také člověk promění v rybu. Na mém plakátu je ryba ztvárněná pomocí kresby tužkou a akvarelových barev, záměrně je snížena její kapacita, aby vypadala, jakoby plula pod hladinou. Žluté květiny mají představovat květy narcisů, které se ve snímku objevují jako nejoblíbenější květina milované ženy. Písmo jsem vybrala tak, aby korespondovalo s pohádkovým nádechem filmu.

Velká ryba

Tim Burton

Albert Finney, Billy Crudup, Helena Bonham Carter,
Alison Lohman, Marion Cotillard, Jessica Lange,
Ewan McGregor

Obrázek 80

4. Pedagogická část

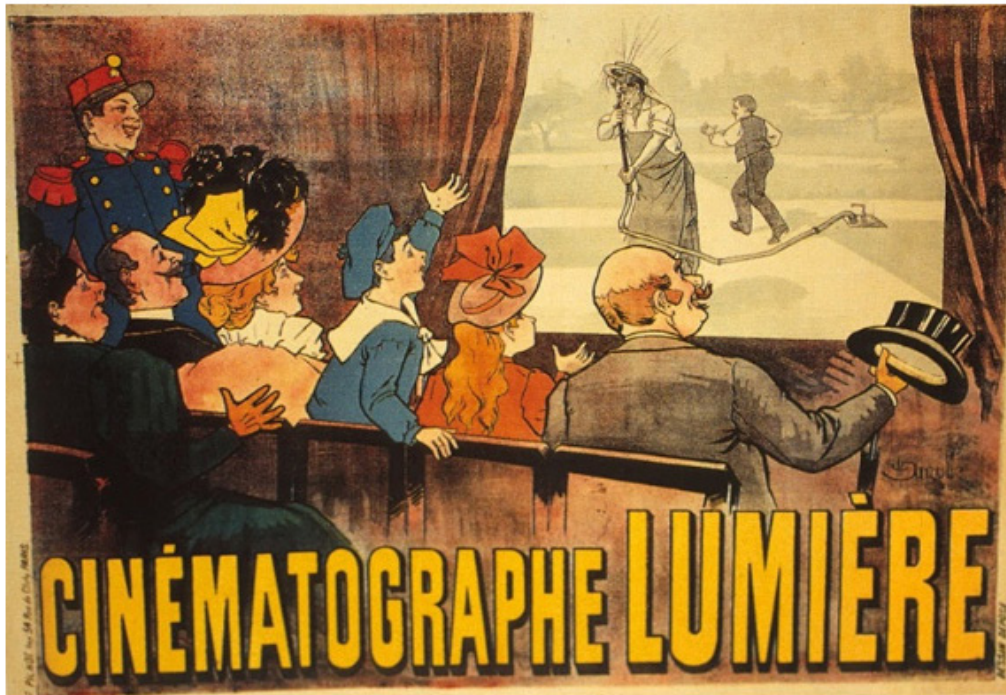
V rámci pedagogické části jsem vytvořila anketu týkající se filmového plakátu. Skládá se z devíti otázek. Dokument jsem nechala vyplnit především studenty dvou různých středních škol zaměřených na grafický design a polygrafii v Olomouci a pár začínajících pedagogů. Mým cílem bylo zjistit, jak se studenti orientují v tomto tématu. Jestli znají jména některých českých tvůrců, dokáží-li plakát zařadit do určitého období a také, co si o plakátu myslí a jak jej vidí.

Otázky nebyly nijak obtížné, ale myslím, že k pro dnešní středoškoláky celkem úměrné. Na výběr měli z více odpovědí, celkem se zúčastnilo 20 studentů.

Celkový výsledek mě celkem mile překvapil. Ne, že bych středoškoláky podceňovala, ale byla jsem zvědavá, jaký mají přehled a jak si poradí. Většina odpovědí byla správná, v malém množství se našly samozřejmě i naprosto špatné a také úsměvné odpovědi. Nemůžu jistě vědět, kolik studentů si při odpovídání pomohlo vyhledáváním na internetu, ale nezbývá mi, než jim věřit.

Jednotlivé otázky a jejich výsledky uvidíte na další straně.

1. K jaké události se váže obrázek?

- K promítání prvních filmů v roce 1895 v Paříži. Na plakátu je zachycen film "Pokropený kropic". Za vynálezce filmu jsou považováni bratři Lumiérové.
- K promítání prvních filmů v roce 1995 v Paříži. Na plakátu je zachycen film "Pokropený kropic". Za vynálezce filmu jsou považováni bratři Lumiérové.
- K promítání prvních filmů v roce 1895 v Paříži. Na plakátu je zachycen film "Bourání zdi". Za vynálezce filmu je považovaný Salvador Dalí.

Obrázek 81

Většina dnešních středoškoláků je narozená po roce 2000, zajímalo mě, kolika z nich bude rok 1995 připadat dost dávno na to, aby jej označili jako počátek kinematografie. Učinili tak tři. Zbytek odpověděl správně označením první možnosti. Poslední možnost neoznačil nikdo. Tato otázka byla možná příliš jednoduchá (moje maminka ji označila za „blbuvzdornou“) ale rozhodně má vzdělávací složku.

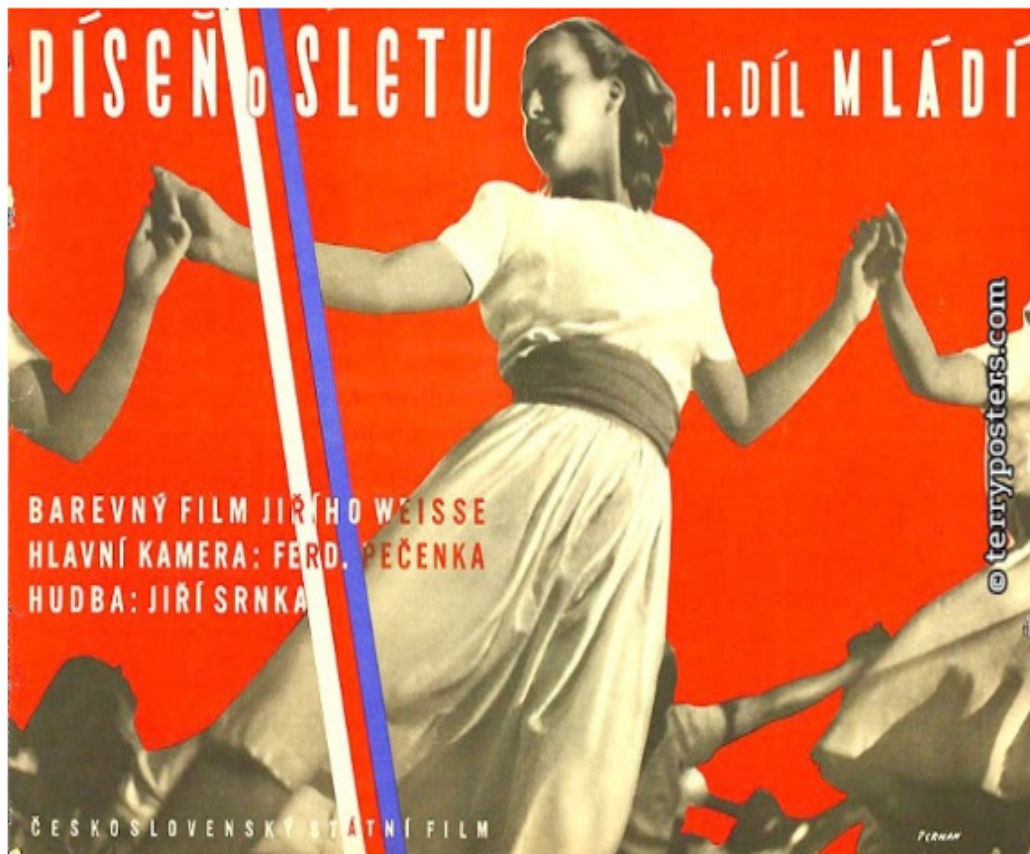
2. Kdo je autorem plakátu?

Obrázek 82

Většina dotazovaných naštěstí správně odpověděla, že autorem plakátu je Adolf Born. Jeden student se přiznal svou odpovědí „nevím“, další dva zřejmě špatně opsali jméno, jelikož místo příjmení Born napsali Bom – písmeno *er* vedle *en* opravdu opticky vypadá jako *em*. Jeden žák si příjmení upravil ještě víc a jeho odpověď zněla Adolf Bohr. Také se jednou objevilo jméno Dušana Kleina, který je na plakátu uvedený jako režisér.

3. K jakému období se vztahuje tento plakát?

- Začátek 20. století, kdy se v umění uplatňoval nový avantgardní směr Futurismus
- Období 40. let 20. století, kdy se v Československu uplatňoval socialismus
- Období tzv. Třetí říše v letech 1933 - 1945, jejímž vůdcem byl Adolf Hitler a šířil nacismus

Obrázek 83

Podle této otázky by si někdo mohl myslet, že dělám z dnešních středoškoláků hlupáky, ale po té, co se mě jeden můj student třetího ročníku na SŠ ptal, jaké teď máme století, mi přišlo příhodné sem takovýto dotaz zařadit. Většina žáků (i někteří z dospělých) má problém se zorientovat ve složitých dějinách. Našli se tři respondenti, podle kterých je na plakátu znázorněn futurismus a jeden, podle kterého jsou na něm znaky období Třetí říše. Zbytek označil správně období socialismu.

4. Olga Vyleťalová je autorkou slavného plakátu k filmu *Něžná*. Který to je?

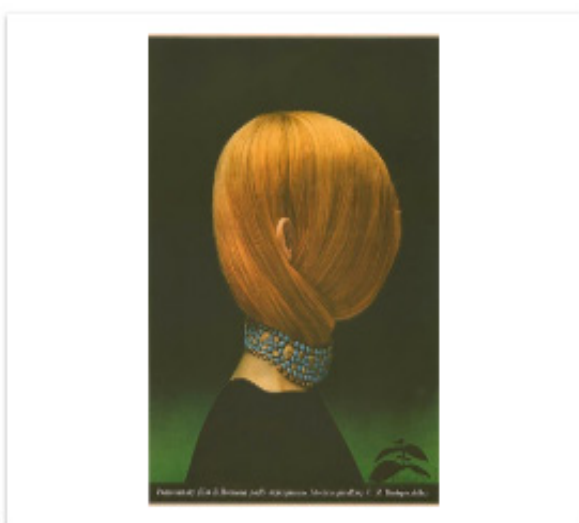
(Názvy filmů byly smazány jen pro účel ankety)

Možnost 1

Možnost 2

Možnost 3

Možnost 4

Obrázek 84

Největší počet dotazovaných správně určilo *Něžnou* - možnost 3. Ale skoro stejné množství studentů (jen o dva méně) tipovalo možnost 4. Další už jen po jednom počtu hlasů označili možnosti 1 a 2.

5. Kdo je autorem krtečka?

Obrázek 85

Tady se objevovaly různé varianty jména Zdeněk Miler – se dvěma *e*l nebo přehlasovaným *ü*. Ale všichni s výjimkou jediného „nevím“ nejspíš mysleli správného autora Krčka.

6. Autorem plakátu je český komiksový kreslíř. Jak se jmenoval? Víte, komu patří ostatní jména? (dopíšte do „jiné“)

- Josef Sudek
- Kája Saudek
- Jan Saudek
- Jiné: _____

Obrázek 86

Tato otázka byla pro studenty podle výsledků nejvíce matoucí. Většina jich sice odpověděla správně, že autorem je kreslíř Kája Saudek, ale 5x bylo zodpovězeno jméno Josefa Sudka a teprve potom 4x jméno bratra Jana Saudka. Několik dotazovaných nevědělo, že ostatní jména patří fotografům.

7. Které české grafické studio má od roku 1995 na starost vizuál Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary?

- Studio Najbrt
- Kafka Design
- mimokolektiv

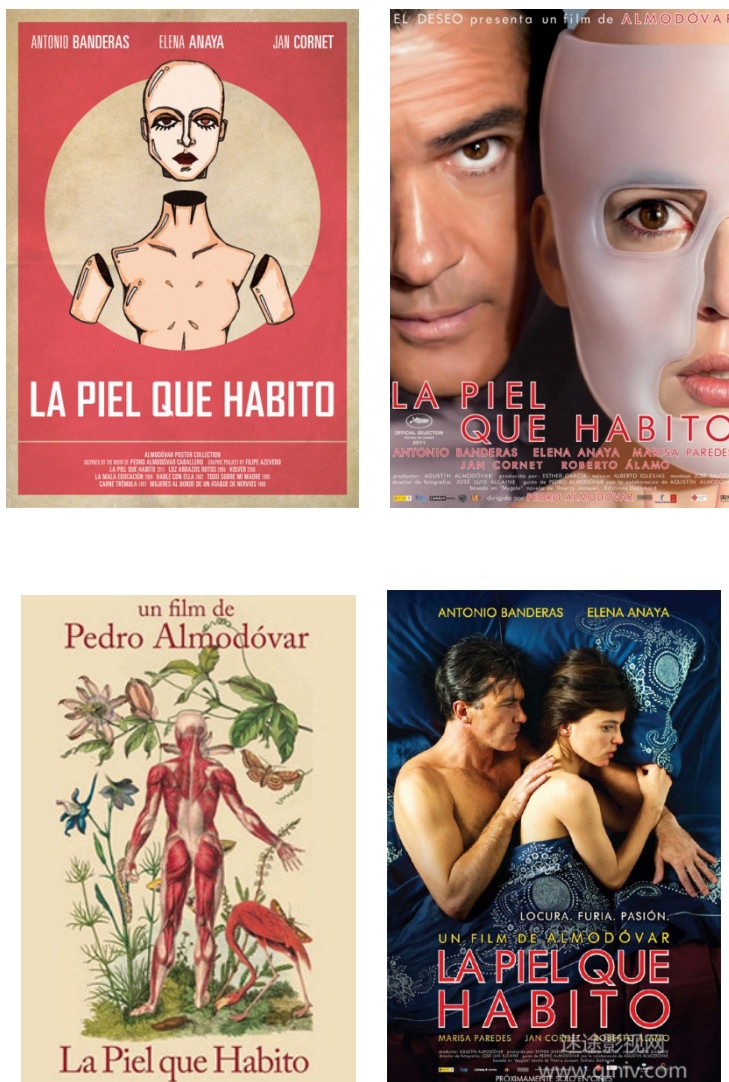
Obrázek 87

Většina respondentů odpověděla správně, že vizuál Karlových Varů má na svědomí Studio Najbrt. Dva se nechali natchytat existujícím studiem Kafka Design a jeden olomouckým mimokolektivem, což je architektonické a designové studio, které se grafickým designem vůbec nezabývá a funguje teprve krátce.

8. Jaký by podle Vás měl být dobrý filmový plakát?

Většinou se opakují pojmy - jednoduchý, výstižný, poutavý. Nejvíce se mi líbily tyto dva (shodou okolností slovenské) názory: „Nemal by byť prvoplánový a hneď ukázať dej filmu ale zároveň by mal upútať a urobiť filmu reklamu.“ a „Presne taký, ako poľský filmový plagát;) skrátka jednoduchá grafická forma, expresívny a inovatívny design písma“ Také se objevila myšlenka, že plakát může být „v dnešní době jakýkoliv“.

9. Na obrázcích jsou varianty plakátů k filmu *Kůže, kterou nosím* režiséra Pedra Almodóvara. Ohodnoťte je body ve škále 1 až 5.

Obrázek 88

Čtyři plakáty jsem vybrala tak, abych mohla zjistit, jestli víc zaujme některý s fotografií nebo s kresbou. Dopadlo to tak, že s poměrně velkým rozdílem „zvítězily“ plakáty kreslené. Nejvíce hlasů získal první plakát. Po té třetí plakát (dole vlevo), následoval druhý (vpravo nahoře) a nakonec poslední čtvrtý (vpravo dole).

5. Závěr

Na závěr bych chtěla napsat, že největší radost mám z toho, že jsem se na této práci naučila spoustu nových věcí. V praktické rovině jsem musela řešit aktuální problémy, kterými jsem se nikdy dřív do takové hloubky nemusela nezabývat. Během procesu jsem si například poprvé vyzkoušela digitální kresbu s grafickým tabletem, což mě nadchlo a pořídila jsem si svůj vlastní tablet. S odstupem času vidím, že by se dalo na mých plakátech pořád ještě něco zlepšovat, předělávat a zdokonalovat. To je ale asi normální součást procesu. Během vymezeného času na diplomovou práci jsem na ní pracovala tak, jak to v danou situaci a etapě mého života bylo možné. V teoretické části se mi myslím podařilo zmapovat to, co jsem si dala za cíl, a to stručně přiblížit vývoj plakátové tvorby v Česku od jeho začátků až po současnost, v pedagogické části jsem se pokusila rozšířit znalosti alespoň některým studentům středních škol a v praktické části jsem vytvořila několik autorských plakátů, na kterých můžu stavět a dál se zlepšovat se ve své tvorbě. Nicméně zvolené téma je nevyčerpatelné a stále se v něm dá objevovat, dozvídat se i tvořit něco nového. Tohle je sice závěr mé diplomové práce, ale určitě s ním nekončí můj aktivní zájem o filmový plakát a radost z něj.

6. Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Barbora Hudáková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy PdF UP
Vedoucí práce:	doc. Ondřej Michálek
Rok obhajoby:	2018
Název práce:	Filmový plakát
Název práce v angličtině:	Film poster
Anotace práce:	Diplomová práce <i>Filmový plakát</i> se zabývá stručným vývojem dějin filmového plakátu v České republice a Československu, jednotlivými obdobími a jejich nejvýznamnějšími tvůrci. Praktická část zahrnuje tvorbu několika autorských plakátů k filmům různého žánru technikou kresby, linorytu, digitální kresby a úpravou ve Photosopu a Illustratoru.
Klíčová slova:	Plakát, film, afiš, Pedro Almodóvar, Tim Burton, David Lynch, Pokoj s vyhlídkou, linoryt, tisk, malba, kresba, koláž,
Anotace práce v angličtině:	The diploma thesis <i>The film poster</i> deals with the brief development of the history of the film poster in the Czech Republic and Czechoslovakia, the individual periods and their most important creators. The practical part includes the creation of several author posters for films of different genres through drawing techniques, linocut, digital drawings and editing in Photoshop and Illustrator
Klíčová slova v angličtině:	Poster, film, poster, Pedro Almodóvar, Tim Burton, David Lynch, Room with view, linocut, print, painting, drawing, collage,
Přílohy k práci:	CD
Rozsah práce:	64 stran
Jazyk:	Čeština

7. Zdroje

7 1. Literatura a jiné zdroje

- BERGAN, Ronald. Film: [historie, žánry, světový film, režiséři od A do Z, 100 nejlepších filmů]. V Praze: Slovart, 2008. Velký ilustrovaný průvodce. ISBN 978-80-7391-136-2.
- HOLLIS, Richard. Stručná historie grafického designu. V Praze: Rubato, 2014. Eseje (Rubato). ISBN 978-80-87705-27-8
- BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. ISBN 80-7027-125-6
- NFA – Národní filmový archiv. *NFA – Národní filmový archiv* [online]. Copyright © NFA, [cit. 18. 06. 2018]. Dostupné z: <http://nfa.cz/Anticena>
- Sexistické prasátečko | Anticena Sexistické prasátečko | [online]. Dostupné z: <https://www.prasatecko.cz/>
- Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. *Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení* [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/>
- Film | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2013 Studio Najbrt [cit. 18. 06. 2018]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/prace/film/4>
- Home | ČFTA. *Home | ČFTA* [online]. Dostupné z: <https://filmovaakademie.cz/>
- Design portál – Magazín o designu. *Design portál – Magazín o designu* [online]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/>

7 2. Seznam a zdroje obrázků

1. Cinematographe Lumière, Henri Brispot. Démolition d'un mur (1896) - IMDb. IMDb - Movies, TV and Celebrities - IMDb [online]. Copyright © [cit. 12.05.2018]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt0000070/?ref_=tt_rec_tti
2. Cinematographe Lumière, Marcellin Auzolle. Arroseur et arrosé (1896) - IMDb. IMDb - Movies, TV and Celebrities - IMDb [online]. Copyright © [cit. 12.05.2018]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt1184937/?ref_=fn_al_tt_7
3. Julese Cherét . 301 Moved Permanently. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: <http://www.myartprints.cz/a/cheret-jules/art-nouveau-poster-palais.html>
4. Julese Cherét. Theatre de l'Opera. Jules Cheret | Jules Cheret | Pinterest | Opera, Toulouse and Girl posters. Pinterest [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/453245149969775096/>
5. Julese Cherét. 301 Moved Permanently. 301 Moved Permanently [online]. Dostupné z: <http://www.myartprints.cz/a/cheret-jules/poster-for-job-cigarettes.html>
6. Henri de Toulouse-Lautrec - Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Henri_de_Toulouse-Lautrec
7. Divan Japonais Vintage Poster - Toulouse-Lautrec - LARGE Fine Art Print, P061 | Toulouse, Britain and Exhibit. Pinterest [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/27373510215980161/>
8. Posters of Paris: Toulouse-Lautrec and His Contemporaries | Milwaukee Art Museum. Milwaukee Art Museum | mam.org [online]. Copyright ©2018 [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://mam.org/posters-of-paris/Aristide>
9. Bruant dans son cabaret – Henri de Toulouse-Lautrec – 1893 | Montmartre. <http://histoiremontmartre.fr> [online]. Copyright © 2018 [cit. 13.06.2018]. Dostupné z: <http://histoiremontmartre.fr/?p=1351>
10. Emanue Staněk, plakát pro Le Gioscope, BARTELT, Dana, GROH, Zbyněk, ed. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 14. ISBN 80-7027-125-6.
11. Francois Flemeng, plakát k promítání s fonogramem, 1900 <https://www.art.co.uk/products/p21692452663-sa-i7393563/francois-flameng-poster-advertising-the-phono-cinema-theatre-for-the-universal-exhibition-1900.htm>
12. Max Linder Movie Poster 12x18 Giclee on canvas | Canvases and Products. Pinterest [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/466896686361357828/>
13. Max and his Mother-in-law (Max et sa belle-mere), 1914 – Movies From The Silent Era. Movies From The Silent Era – A repository for movies from the silent era [online]. Dostupné z: <https://backtothepastweb.wordpress.com/2017/06/29/max-and-his-mother-in-law-max-et-sa-belle-mere-1914/>
14. „Max n'aime pas les Chats. Max Linder“ - Movie poster by Adrien Barrère (1913) | Cats many cats | Pinterest | Cat, Black cats and Cat people. Pinterest [online]. Dostupné z: <https://www.pinterest.se/pin/568579521677872570/>
15. Candido Aragonez de Faria, plakát pro film Jacquelinina nerozváznost , Filmov□ plak□t. Filmov□ plak□t [online]. Dostupné z: http://www.filmovy-plakat.cz/index.php?menuid=8210&templ=template_articles.inc
16. Plakát ve tvaru „nudle“. Tamtéž
17. Plakátovací stěna, Praha, foto v Český svět IX, 20. června 1913. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 15. ISBN 80-7027-125-6.
18. Josef Wenig, Idyla ze staré Prahy, 1913. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně:

- Moravská galerie, 2004. s. 128. ISBN 80-7027-125-6
18. Václav Čutťa, plakát k filmu *Okouzlení*. To Praha ještě neviděla - CZECHDESIGN. *O českém designu víme vše – CZECHDESIGN* [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2017 [cit. 03.06.2018]. Dostupné z: <http://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/to-praha-jeste-nevidela>
 19. Ferdinand Fiala, *Bogra*, 1919. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 132. ISBN 80-7027-125-6
 20. Mac Frič, plakát k filmu *Chudá holka*, 1929. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 167. ISBN 80-7027-125-6
 21. King Kong, anonym, 1933. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 185. ISBN 80-7027-125-6
 22. PT, sovětský dokument *Pád Berlína*, 1945. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 35. ISBN 80-7027-125-6
 23. „f“, *Občan Kane*, 1941. Český filmový plakát 20. století. Redaktor Marta SYLVESTROVÁ. V Brně: Moravská galerie, 2004. s. 243. ISBN 80-7027-125-6
 24. Tamtéž
 25. Jüngling, *Filmový festival pracujících*, 1952. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/36037-filmovy-festival-pracujicich-1952-olomouc>
 26. Karel Teissig, *Smrt krásných srnců*, 1987. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/41-teissig-karel?page=2>
 27. Karel Teissig, *Andrej Rublev*, 1987. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/9952-andrej-rublev-2>
 28. Karel Teissig, *Krajina po bitvě*, 1970. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/13949-krajina-po-bitve>
 29. Josef Vyleťal, *Valérie a týden divů*, 1969. *Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení* [online]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/10748/watermarked/valerie-a-tyden-divu_malik.jpg?1406030636
 30. Rudolf Němec, *Valérie a týden divů*, 1969. *Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení* [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/15607/watermarked/IMG_8946.jpg?1406032270
 31. – Josef Vyleťal, *Léto na horách*, 1968. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/16601/watermarked/leto-na-horach_microtek.jpg?1424188092
 32. Josef Vyleťal, *Don Gabriel*, 1967. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/9901-don-gabriel>
 33. Josef Vyleťal, *Let mrtvého ptáka*, 1975. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/7643-let-mrtveho-ptaka>
 34. Obrázek 79 - Věra Nováková, *Japonsko*, 1960. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/1986-novakova-vera>
 35. W. A. Schlosser, *Hvězdy*, 1960. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/2956-schlosser-wa>
 36. Jiří Balcar, *Bílá velryba*, 1960. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/8980-bila-velryba>
 37. Jiří Balcar, *Přežil jsem svou smrt*, 1960. Výsledky vyhledávání - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/search?utf8=%E2%9C%93&search_field=P%C5%99e%C5%BEil+jsem+svou+smrt&x=9&y=8
 38. Jiří Balcar, *Bitva na pochodu*, 1962. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/28534-bitva-na-pochodu>
 39. Vaca, *Sladký život*, 1962. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © OIIN [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/10795/watermarked/Terry-2013_Sladky-zivot-A1.jpg?1406030648
 40. Karel Vaca, *Bílá odysea*, 1976. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/9231/watermarked/bila-odysea.jpg?1406029587>
 41. – Karel Vaca, *Hvězda padá vzhůru*, 1974. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/8099/watermarked/hvezda-pada-vzhuru.jpg?1519123060>
 42. Zdeněk Ziegler, *Markéta Lazarová*, 1966. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hud-

- ba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/8748/watermarked/marketa-lazarova.jpg?1406029445>
43. Zdeněk Ziegler, *Smog*, 1965. Výsledky vyhledávání - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/search?utf8=%E2%9C%93&search_field=smog&x=0&y=0
 44. Zdeněk Ziegler, *Spartakus*, 1966. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/8764/watermarked/8764.jpg?1406029449>
 45. Petr Sís, *Amadeus*, 1984. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/25320/watermarked/MPW-18717.jpg?1406035020>
 46. Olga Vyleťalová, *Něžná*, 1970. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/7665/watermarked/nezna111.jpg?1415280323>
 47. Antonín Sládek, *Žlutá pnorka*, 1969. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/9622/watermarked/9622.jpg?1406029837>
 48. Zdeněk Ziegler, *Flashdance*, 1987. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/7735/watermarked/flashdance-microtek.jpg?1435324896>
 49. Clara Istlerová, *Budiž blahoslavena*, 1978. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/30114/watermarked/Budiz-blahoslavena_mircotek.jpg?1425911096
 50. Studio Najbrt, *Pražská pětka*, 1988. Pražská pětka | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2013 Studio Najbrt [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/detail/prazska-petka>
 51. Studio Najbrt, *Kouř*, 1989. Kouř | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2013 Studio Najbrt [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/detail/kour>
 52. Aleš Najbrt, *Jaro 68 - Podzim 89 Občanské fórum Československo*, 1989. Redirecting to <http://sbirky.moravska-galerie.cz/katalog> [online]. Dostupné z: http://sbirky.moravska-galerie.cz/dielo/CZE:MG.GD_25093
 53. Filip Heyduk, *Kolja*, Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/plakat/11274-kolja-1>
 54. Filip Heyduk, *Obená škola*, 1991. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Copyright © [cit. 16.06.2018]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/12541/watermarked/Obecna-skola.jpg?1424216623>
 55. Obrázek 80 – Ex Lovers, *Dál nic*, 2013. <http://www.czechdesign.cz/files/plakat2014-dal-nic.jpg>
 56. Obrázek 81 – *Alois Nebel*, 2011. <https://starbase.nfa.cz/images/6031.jpg>
 57. *Já, Olga Hepnarová*, 2017. Design portál – Magazín o designu [online]. Copyright © DU [cit. 17.06.2018]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/wp-content/uploads/2017/01/ja-olga-hepnarova-02.jpg>
 58. přepis ručního pismo Olgy Hepnarové. Design portál – Magazín o designu [online]. Copyright © [cit. 17.06.2018]. Dostupné z: <https://www.designportal.cz/wp-content/uploads/2017/01/ja-olga-hepnarova-06.jpg>
 59. Mariana Dvořáková, *Schmitke*, 2015. <http://www.czechdesign.cz/files/plakat2015-schmitke.jpg>
 60. Archiv autorky
 61. Archiv autorky
 62. Archiv autorky
 63. Archiv autorky
 64. Archiv autorky
 65. Archiv autorky
 66. Archiv autorky
 67. Archiv autorky
 68. Archiv autorky
 69. Archiv autorky
 70. Archiv autorky
 71. Archiv autorky
 72. Archiv autorky
 73. Archiv autorky
 74. Archiv autorky
 75. Archiv autorky
 76. Archiv autorky
 77. Archiv autorky
 78. Archiv autorky
 79. Archiv autorky
 80. Archiv autorky
 81. Pokropeň kroupič, Marcellin Auzolle. *Arroseur et arrosé (1896)* - IMDb. IMDb - Movies, TV and Celebrities - IMDb [online]. Copyright © [cit. 12.05.2018]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt1184937/?ref=fn_al_tt_7
 82. Adolf Born. Výsledky vyhledávání - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhoponozky.cz/data/products/avatars/8748/watermarked/marketa-lazarova.jpg?1406029445>

- terryhopozky.cz/search?utf8=%E2%9C%93&search_field=konec+b%C3%A1sn%C3%ADk%C5%AF+v+%C4%8Dech%C3%A1ch&x=0&y=0
83. Karel Perman, Píseň o sletu. Plakáty - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: <http://www.terryhopozky.cz/plakat/23860-pisen-o-sletu---1-dil-mladi>
 84. [online]. Dostupné z: <https://docs.google.com/forms/d/1lwZLB6JN8cfLYueEPfjxrPEZpNfmLI8yf-BTNLMjN4/edit>
 85. Výsledky vyhledávání - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhopozky.cz/search?utf8=%E2%9C%93&search_field=krtek+a+l%C3%ADz%C3%A1tko&x=0&y=0
 86. Kája Saudek. Výsledky vyhledávání - Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení. Obchod Terryho ponožky - filmové plakáty, knihy/časopisy, filmy, hudba, oblečení [online]. Dostupné z: http://www.terryhopozky.cz/search?utf8=%E2%9C%93&search_field=barbarella&x=0&y=0
 87. Studio Najdbt. Divadlo a hudba | Studio Najbrt. Úvodní stránka | Studio Najbrt [online]. Copyright © 2013 Studio Najbrt [cit. 19.06.2018]. Dostupné z: <https://www.najbrt.cz/prace/divadlo-a-hudba>
 88. Česko-Slovenská filmová databáze | ČSFD.cz [online]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/282333-kuze-kerou-no-sim/prehled/>

